NĂM THỨ MƯỜI. — SỐ THỨ 1600 MỖI SỐ : 0$02 NGÀY THỨ BA 18 JUILLET 1922

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

	HANOI					
Một năm	6$00	6$90	[illegible]$30	6$30	[illegible]$60	9$00
Các làng và Các công-sở	»	8.00	8.00	8.[illegible]	[illegible]	»
Sáu tháng	3.00	3.50	3.20	3.20	3.30	4.50
Ba tháng	1.50	1.75	1.60	1.60	1.65	2.25
Một tháng	0.50	0.60	0.[illegible]	0.55	0.60	0.75

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-VĂN-LUÂN

Adresse télégraphique :
TRUNG BẮC TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE Nº 160

ANNONCES

Décomptées à raison de 8 lignes au centimètre de hauteur, sur 0m065 de large.

4e page: *Une seule insertion.* . . . 0$80 le c/m
Par contrat annuel Par centimètre et par insertion. . . . . . . 0$18 le c/m

Réclame dans la 1re page. . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1$50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

441

Chọn người gửi của

Tục ngữ ta có câu : « Chọn người gửi của » Câu ấy mới nghe tưởng là tầm thường giản dị, mà xét kỹ ra thật có cái ý vị rất thâm trường. Cứ cái nghĩa câu ấy mà suy cho rộng ra, thì như ở các nước quân-chủ xưa nay, triều-đình lựa những người hiền đức mà chia chức đặt quan, tức là chọn người gửi của ; lại như ở các nước dân-chủ bây giờ, quốc-dân lựa những người tài giỏi mà bầu lên làm tổng-thống, nghị-viên, cũng tức là chọn người gửi của; nói ngay ở nước ta bây giờ, mỗi kỳ hạt được cử ra bao nhiêu người kỳ hạt nghị viên, mỗi tỉnh được cử ra bao nhiêu người tỉnh hội-viên để thay-biểu cái quyền lợi cho kỳ-hạt mình, cho tỉnh mình, cũng tức là chọn người gửi của ; mỗi tổng được bầu ra một người chánh tổng, một người phó tổng, mỗi xã được bầu ra một người lý-trưởng, một người phó-lý để gánh vác cái công việc chung cho tổng mình cho làng mình, cũng tức là chọn người gửi của ; cho đến một cái hội xã hoặc trăm người, hoặc ngàn người cho chí đôi ba ngàn người, lựa cho được mấy người xứng đáng mà giao cái quyền quản trị việc hội cho người ta, cũng tức là chọn người gửi của ; một cái công-ty hoặc trăm cổ phần, hoặc ngàn cổ-phần cho đến năm bảy ngàn cổ phần, lựa cho được mấy người xứng đáng mà giao cái quyền quản-lý tài sản hội cho người ta, cũng tức là chọn người gửi của. Kỳ hạt nghị-viên và tỉnh-hội viên cử ra mà không đắc nhân thì cái quyền lợi của trong một kỳ hạt mình, trong một tỉnh mình tất bị tổn thiệt; tổng-lý bầu ra mà không xứng chức thì công việc ở trong một tổng mình, trong một làng mình tất bị rối loạn, đó là cái lỗi không biết chọn người mà gửi của vậy. Một cái hội xã mà không bầu được người trưởng hội cùng những người hội đồng quản trị cho thật có công đức công tâm, thật nhiệt thành lo liệu cái việc ích chung cho hội, hoặc giả lại giả công để tư, mượn cái thế lực hội để mưu cái quyền lợi riêng của mình, thì cái hội xã ấy tất có ngày tan nát ; một cái công ty mà không cử được người chủ - nhiệm cùng những người hội-đồng kiểm soát cho thật có thương-đức thương tài, thật hết lòng kinh-doanh các sự lợi ích cho công-ty, hoặc giả lại tự tư tự lợi, chấm hết tiền vốn công-ty để đầy cái túi tham dục của mình, thì cái công ty ấy tất có ngày đảo bè ; đó cũng là cái lỗi không biết chọn người mà gửi của vậy.

Người các nước Âu Mỹ, cái tư tưởng thuộc về quyền lợi rất là phân minh, phàm thiệp đến cái quyền lợi của mình, dù mảy mún cũng không khi nào chịu để cho ai xâm phạm được ; biết chọn người gửi của mà không hề hớ dại đến nỗi đem của cho người ăn; hễ đã có chân ở một cái hội-xã nào, góp vốn vào một cái công ty nào thì tất là thẩm-thận kỹ-càng, lựa cho thật được những người có công tâm công đức, mới cử làm trưởng hội, làm hội-viên trị-sự để quản trị công việc hội cho mình, thật được những người có thương tài thương đức, mới cử làm chủ-nhiệm, làm hội viên kiểm soát để quản-lý tài sản công ty của mình, không bị những lời ngon tiếng ngọt, những kẻ giảo quyệt gian của một vài kẻ điêu-bạc nó lừa gạt mình ; cho nên ở các nước Âu Mỹ không một chỗ nào, không một nghề gì là không có hội xã, không có công-ty, mà không có mấy cái là không thành lập vững bền, phát-đạt bành trướng. Chẳng những vào hội xã, vào công ty là cái của hữu hình gửi ở người ta, biết chọn người mà gửi của cẩn thận như thế, mà đến cái của vô hình gửi ở người ta như cử tổng thống bầu nghị viên để thống trị việc nước cho mình, cũng lựa được những người thật mười phần đích đáng. Cái câu nói « chọn người gửi của », đến người Âu Mỹ thật mình tế là cùng !

Người mình thì cái tư tưởng quyền lợi còn bạc nhược quá, chỉ khư khư biết có cái quyền lợi trước mắt, mà đến cái quyền lợi của mình có một phần ở trong một đoàn-thể, trong một xã hội, thì không từng có mấy ai chịu lý hội tới bao giờ ; không những là cử nghị-viên bầu tổng lý, thuộc về vấn-đề chánh-trị, là cái quyền lợi xa mà rộng quá, còn nhất-vị mờ mịt mà không hiểu thấu đã đành ; đến ngay chỉ có chân ở một cái hội-xã nào, góp vốn vào một cái công ty nào chính cái của mồ hôi nước mắt của mình bỏ ra để làm tiền cơ bản hội, làm tiền cổ bản công-ty đem gửi cho một người trưởng hội, một người chủ-nhiệm công-ty, mà khi bầu cử người ta lên, cũng không từng có lựa chọn chút nào, cứ đem cái tiền làm bù-đìn mà phó mặc cho một vài kẻ gian ác điêu ngoan muốn múa sao thì múa ; giá trị không đáng một đồng tiền sứt mà công-nhiên quản trị một cái hội năm bảy trăm người ; gia - tư không có tấc đất cắm giùi mà nghiễm nhiên chủ nhiệm một cái công ty năm bảy vạn bạc, đến lúc ác thanh đã truyền bố, mà những người có quyền lợi trong ấy cũng vẫn còn ngảnh tai làm điếc, nhắm mắt làm ngơ ; của gửi tay người như thế, thì phỏng còn sao được mà còn ! Không trách rằng hội xã nào cũng hỏng, công-ti nào cũng tan, mà cái phong-trào lập hội hợp cổ ở nước ta trong mấy năm nay, kết cục chỉ gây ra được một hạng người du thủ du-thực, sâu mọt nhân-quần lại mới thêm được một cái cách sinh-nhai lường đảo.

Than ôi ! Không hợp người lấy đâu nên mạnh; không hợp của lấy đâu nên giàu ; ở cái thời-đại giao thông cạnh tranh này, không hội-xã, không công-ty, thì độc lực quyết không sao sinh tồn được. Muốn cho hội-xã khỏi hỏng, công ty khỏi tan, xin quốc dân ta trước khi vào hội-xã, chung công ty, phải nhớ kỹ câu « chọn người gửi của ».

T.

ÂU CHÂU ĐIỆN TÍN

HAVAS

Paris, ngày 13 Juillet 1922

Thăng thưởng trong ngạch các quan Chánh Cai-trị

Các quan chức sau này được thăng chức Chánh Cai-trị hạng nhất:

MM. Fournier, Aujas, Colliraux.

Các quan chức sau này được thăng chức Chánh Cai-trị hạng nhì.

MM. Tallerie, Leroux, Laporte.

Hoàng-thượng tại Đại-pháp

Hoàng-thượng có đặt tiệc tại bộ Thuộc-địa khoản đãi các quan chức

Tập binh Đông-pháp tại Đại-pháp

Tập binh Đông-pháp có dự cuộc điểm binh. Công chúng đều hoan hô.

VÔ - TUYẾN - ĐIỆN

Bordeaux, ngày 17 Juillet 1922

Khánh thành kỷ niệm đài

M. Poincaré đã làm lễ khánh-thành kỷ-niệm-đài đặt ở Joncherv để kỷ-niệm người Cai tên là Peugeot bị hại ngày 2 Août 1914 hơn ba mươi giờ đồng hồ trước khi nước Đức công nhiên khai chiến. Trong khi đọc diễn-văn, ngài có nói : Kỷ-niệm-đài này thực là tang chứng hiển nhiên về cái gốc-tích cuộc chiến tranh mới rồi.

Quan Barthou trúng cử nguyên-lão nghị-viên

Quan Tư-pháp bộ Thượng-thư Barthou trúng tuyển nguyên-lão nghị-viên tại hạt Basses Pyrénées

Cuộc thi ô-tô ở Strasbourg

Trong cuộc thi xe ô-tô ở Strasbourg mới rồi M. Boncier được giải nhất. Ông đi một cái xe hiệu Voisin đường dài độ một trăm bảy kilomètres năm trăm thước.

Việc nước Đức

Chánh-phủ nước Đức đã báo cho chánh-phủ Đại-pháp biết rằng những bài cốt tù binh Pháp ta thế tại nước Đức nay mai sẽ cất sang nước Pháp.

Cuộc hội-nghị La Haye

Ông hội-trưởng cuộc hội-nghị La Haye là M. Patve đã bá cáo cho Litvinoff biết rằng nếu các phái viên nước Nga đổi lại những điều khoản cũ thì hội đồng sẽ lại sẵn lòng thương-nghị như trước

Việc nước Hoa-kỳ

Hội-đồng trị-sự về hội liên-hiệp các thợ mỏ quyết nghị không ưng thuận việc quan Thống-lĩnh bàn về việc tập cuộc công-tác.

Hội liên hiệp các thợ thuyền hỏa-xa quyết nghị từ thứ hai này sẽ dự vào việc đình-công. Số thợ về hội ấy có 90.000 người

Cái nạn cơ-cận ở nước Nga

Theo như lời bản tờ trình của M. Houver, thì số tiền cứu trợ những đám bị nạn ở nước Nga nay cộng tới 59,000 000 dollars.

Quan Toàn-quyền Baudoin đi kinh lý Quảng-Châu-Loan

Như lời bản báo nói trong số báo hôm qua và mấy kỳ báo trước ngày hôm nay 18 Juillet, hồi 9 giờ 15 quan Toàn-quyền đã đi ô-tô xuống tới Hải-phòng để đáp pháo-thuyền *Moqueuse* đi kinh lý Quảng-châu-loan. Pháo-thuyền *Moqueuse* có bắn 17 phát súng đại-bác chào ngài. Có quan đại tá Débailleul, là Chánh tham-mưu của quan Nguyên-soái thống binh, và đại úy Thierry, là quan hầu của ngài cùng đi với ngài.

Sau đây xin đăng chương-trình các lễ nghênh-tiếp quan Toàn-quyền tại Quảng châu-loan.

Khi tàu *Moqueuse* tới nơi thì quan Chánh Cai-trị và quan chưởng binh sẽ đi thuyền (canot) ra đón quan Toàn-quyền. Trong khi ấy các viên chức Âu tây và các viên chức bản xứ tòng sự tại các công-sở, và những viên không tòng sự tại các công-sở sẽ hội trực ở trên bến. Có quan phó Cai-trị đứng đó để dàn xếp. Hoặc khi quan Chánh Cai trị bận việc khác, thì quan Phó Cai-trị sẽ giới-thiệu các viên chức cùng quan Toàn-quyền.

Trên bến gần nhà kho của sở Lục-lộ sẽ bắn 15 phát súng đại bác. Quan Toàn-quyền ở trên tàu bước xuống thuyền thì sẽ bắt đầu bắn phát thứ nhất.

Quân lính sẽ bồng súng làm lễ chào. Khi quan Toàn-quyền ở trong bến tàu ra thì quân lính về liên đội Thuộc-địa thứ 9 sẽ bồng súng chào Khi quan Toàn-quyền vào đến phố Duguay Trouin thì đến lượt lính khố-xanh bồng súng chào ngài.

Đầu phố Duguay Trouin có đặt một cửa khải hoàn Cửa ấy phòng Thương mại và các thân hào dựng lên, mà có M. Merlin giúp đỡ cho mọi việc.

Ở chỗ ngã ba phố Duguay Trouin và phố Alger có kết lá.

Đầu con đường đề « Gouverneur Général Baudoin » (mới làm xong) có đặt một cái cửa khải hoàn, do M. Merlin đốc thúc người nhà pha làm

Chen vào các cây đèn và ở hai bên đường đề « Gouverneur Général Baudoin » có gài lá kết cảnh.

Các phố xá quan Toàn quyền đi qua có trồng cột cờ, và treo cờ. Ở chợ và các nhà cửa đều có treo cờ cả. Vườn hoa trước cửa nhà thờ cũng treo cờ và kết lá, Trường học cũng kết lá treo cờ.

Quan Toàn-quyền sẽ đi qua những phố sau này :

Ngài sẽ đi từ bến đến tòa Công-sứ, qua phố Maréchal Joffre. Ở đấy sẽ làm lễ giới-thiệu các viên chức Đại-pháp và bản-xứ cùng các thân-hào và các ông hội-viên phòng Thương-mại. Giới-thiệu các viên chức xong, thì quan Toàn-quyền sẽ đi làm lễ khánh thành đường đề Gouverneur Général Baudoin. Ngài sẽ đi qua đường dốc xuống bến, biệu Lacombe, phố Duguay Trouin, phố Alger.

Sau lễ khánh thành thì ngài qua con đường đề mới ấy, và đi qua phố Maréchal Pétain, phố Angleterre, phố Chợ, phố Duguay Trouin, phố Maréchal Foch, phố Clémenceau, phố Angleterre, phố sắp mở đằng vườn nhà pha, phố Maréchal Foch, cho đến sở Vô-tuyến-điện.

Rồi ngài đi qua phố Maréchal Foch phố Clémenceau, phố Maréchal Joffre trở về tòa Sứ.

***

Lúc báo sắp in, bản-quán lại tiếp được tin sau này.

Trong hai ngày quan Toàn-quyền ở Quảng-châu loan thì ngày thứ nhất hồi 8 giờ sáng quan Toàn-quyền tiếp các quan chức tại tòa Sứ ; hồi 9 giờ làm lễ khánh-thành con đê mới, đi dạo thăm thành phố, 12 giờ xơi cơm tại tòa Sứ, 3 giờ chiều đi Phủ-quảng-nam (Posa) (chỗ này là cảnh thiên-nhiên đẹp nhất về phủ Lôi-châu) xem hồ Thiên-tạo (lac de Surprises), 8 giờ đại tiệc tại tòa Sứ.

Ngày thứ nhì : 8 giờ sáng thăm thành phố Tchékam, thăm phòng Thương-mại người Trung-hoa. 12 giờ về tòa Sứ Fort-Bayard xơi cơm, 3 giờ chiều thăm đồ Shavan, 8 giờ xơi cơm ở tòa Sứ.

Cái nạn to cho nhân loại

V

Xã-hội là một đoàn-thể to, gia-đình là một đoàn thể nhỏ. Xã-hội góp gia-đình mà thành lập, gia-đình bởi hôn giá là cỗi nguồn những giây liên-lạc, quan-hệ đến nhau không phải là không mật thiết. Vậy thì trong một xã-hội nếu hoàn toàn, không có gia-đình không được ; trong một xã-hội nếu có nhiều gia đình hoàn tán, xã-hội ấy tất cũng không hay ; cái cớ gia-đình chia rẽ bởi đâu, tưởng sự ly-hôn nên kể làm đầu vậy. Mỗi một đám ly hôn là một gia-đình phải chia rẽ, mỗi một gia-đình chia rẽ là một phần xã-hội phải thiệt thòi. Đành rằng muôn việc trong thiên-hạ, có nhất phiên phá hoại mới có nhất phiên thành lập song việc thiên-hạ thì thế được, chứ gia đình mà đã đến chia rẽ, thì cải-tạo cũng khó nên. Sao vậy ? Là vì xã-hội với gia-đình tuy cũng là đoàn thể song đoàn-thể ở xã-hội so với gia-đình lại khác xa, sự cải-tạo ở xã-hội không hạn là bao nhiêu người không định là bao nhiêu ngày tháng. người trước bỏng người sau nối, năm nay hết năm khác sang, dẫu mấy trăm năm cũng như một ngày nên cải-tạo dễ thành công mà xã-hội càng thêm tiến-bộ. Đến như sự cải-tạo gia-đình thì không thế, đời người vốn là một thì-gian ngắn ngủi, thân người vốn là một thể chất suy dần, nếu đời người mà không gây dựng nên một cái gia-đình, thì đời hết là thôi, không ai kế tiếp mà cải tạo cho nữa, và đời người mỗi ngày mỗi kém, chứ không như xã-hội mỗi ngày mỗi lên, nên cải tạo gia-đình càng về sau lại càng khó khăn chật hẹp hơn trước, bởi thế nên ta dám chắc rằng ly hôn là cái hại thứ nhất để phá-hoại gia-đình vậy. Cái phong-trào tự-do ly-hôn mà còn thịnh hành, thì sự suy-đồi của xã-hội cũng theo đó mà ảnh hưởng, nào phần kinh tế nào phần đạo đức, nào phần nhân chủng đều bởi đó mà hư-hỏng dần dần, thế thì gọi là cái nạn to cho nhân-loại tưởng cũng không phải là quá đáng nào.

Sao lại có hại về kinh-tế ? — Nhiều người tưởng sự ly-hôn chỉ có hại về phần đạo đức, tưởng thế là lầm. Đạo-đức mà hại thì tất là hại cho phần sinh-hoạt. Người ta trong sự cần lấy kế sinh-hoạt, thứ nhất là phải cho tâm-trí lạc-quan, thành lập vĩnh-viễn. « Lâu ngày dày kén, tiền nước làm sông ». « Thuận vợ thuận chồng, tát bể đông cũng cạn ». Một người nếu đã phải ly-hôn, thì tâm-trí tất cảm-xúc một mối buồn dần, chức nghiệp tất trải-qua một lần phá-hoại, buồn dần thế mà loài người vốn sẵn cái tình-cảm giai giả ; phá hoại thế thì chức-nghiệp tất phải lại gây dựng dần-dần, Thế thì làm gì chẳng sinh ra thoái-chí nản lòng; chẳng sinh ra chán đời lười-việc ; vì rằng cái chức-nghiệp mà mình đã tốn bao nhiêu tâm-trí phí bao nhiêu sức-lực mới kinh doanh được, đến đó mà bị người cướp công khó nhọc, phân-lợi hiện-thành, nghĩa-cũ tình xưa, phút chốc đã ra trò ảo-mộng, cơ sau việc trước, chắc đâu không theo ngọn thủy-triều. Trong xã-hội nếu nhiều người đối với chức-nghiệp có sẵn bi-quan, thì hại cho nền kinh-tế đường nào, chắc không nói thì ai cũng rõ vậy.

Sao lại hại cho đạo-đức ? — Đạo đức nguyên chỉ là ái-tình cùng nghĩa-vụ kết-hợp mà thành. Tách mà nói ra, nào luân-lý gia-đình, nào chức-trách xã-hội, nào tương-ái đối với sự vật, nào công-đức thì với nhân-quần, song tóm lại bỏ ái-tình và nghĩa vụ ra không có gì là đạo-đức cả. Gia-đình mà không có đạo đức thì cương thường rối loạn ; xã-hội mà không có đạo-đức thì công lý ám-mờ; thế-giới mà không có đạo-đức ra thì yếu làm thịt cho mạnh ăn, nhỏ làm lợi cho lớn hưởng, những sự chiến-tranh thoán-đoạt theo nhau mà rấy, chung qui chỉ thành ra là thế-giới cường quyền. Vậy nên có người nói thế-giới cần đạo-đức với sinh-kế bằng nhau. Song ta nghĩ trừ bỏ đạo-đức ra, thì không ai giữ được hoàn toàn sinh-kế cả. Đời người đã sống về đạo-đức như thế, mà xét cái phong trào tự-do ly-hôn đó, đã chẳng phải là nghĩa-vụ, mà cũng không còn gì là ái-tình. đối với gần ngay một thân, bé từ gia-đình còn chẳng liệu-lý xong, huống nói gì đến nhân-quần đến xã hội

Sao lại hại cho nhân chủng ? — Một xã hội hay một gia-đình, đã xảy có cái nạn ly-hôn, thì chắc là số tư-cơ sinh-sản cũng phải giảm bớt, và chẳng phải gia-đình giáo-dục cốt-yếu ở người đàn-bà, người đàn bà đã ly-hôn thì ắt sàng thương một cái lý-tưởng vợ, đẻ con tất cũng di truyền cái đức tính thiên-bạc, đức tính đã thiên-bạc thì dẫu có trí khôn cũng là cái tiền thể gian-trá có sức lực cũng là đồ vũ đoán hung tàn, thiếu-niên là hoa cho tương lai mà trí, đức thể-dục đã như thế rồi, thì cái hoa ấy kết quả ra sao, ta đoán cũng đủ biết. Ngoài ra lại còn những kẻ ly hôn mà đối với đứa con của chồng trước thì đem lòng lạnh nhạt, chẳng phải hại cho nhân chủng là gì.

Ở xã-hội ta ngày nay, đối với « cái nạn to cho nhân loại » ấy cái biện-tượng lại có phần khủng-hoảng hơn, là vì sao ? Là vì giáo hóa cũ đã lác đác như sao mai, văn-minh mới còn mông mênh như bể sở, đạo đức, kinh tế nhân chủng, mấy điều đó các nhà hữu tâm đương lao tâm khổ tứ mà lo âu, vậy thì cái phong trào tự do ly hôn ở bọn nữ lưu ngày nay, cùng cái chủ-nghĩa tự do ly-hôn trong phần nam-giới ngày trước, đều là nói theo không đủ, mà phá hoại có thừa, nghĩa là cũng nên trừ bỏ vậy.

Mong rằng quốc-dân ta, ai ai cũng nên mở rộng tầm con mắt tương lai, lo xa đến bước đường kinh tế lâu sáng lại tấm gương đạo đức, nâng cao thêm mục đích ái tình, đừng trái ngược mà gây nên cái ảo cảm chia phôi, đừng chấp nhặt mà theo nhầm cái mục đích huyền hão. Cái thanh giá một nước văn hiến hơn bốn nghìn năm nay, ta chớ nên làm đồ nát, ta chớ nên để trụy lạc, thế thì lòng kẻ viết bài này được yên ủi hân úy vô cùng. Bằng cứ trơ như đá vững như đồng, thoảng như gió lọt ngoài tai, trôi tuột như nước đổ đầu vịt, mê ăn mê chơi, mê nói mê cười, ta sướng cứ sướng, người chê kệ người, thì mấy giọt tâm huyết cương thường của ta làm bài này. chỉ cũng nên gọi là mấy bức thương tâm đối với thế-đạo suy đồi mà cảm kích viết ra cũng được.

P. B. C.

HÀI ĐÀM

Muốn vào làng thơ

Thiếu-niên nọ nhân thấy nhiều nhà thi-sĩ mới xuất bản sách thơ, bán chạy lắm, lại nổi tiếng tài-tử, bụng bảo dạ:

— Nghề này tốt, nên làm : vừa lợi vừa danh.

Bèn làm thơ. định bán. Cố nghĩ, cố nghĩ, nghĩ không ra cũng nghĩ, bắt cái óc làm việc quá, đến nỗi óc phải to ra, sọ cũng theo óc mà to thêm, không bao lâu thấy đầu, vì cố nghĩ thơ, to ra gần bằng hai đầu cũ. Hơn chục cái mũ không đội vừa đầu nữa than rằng :

Ai bảo thơ với thẩn ?
Rõ kinh chẳng bõ phiền !
Mũ thì hẹp lại,
Đầu thì to lên.
Một câu nghề-được không nên.
Tiền thay mũ khác ai đền cho đây ?

Sơn phong

Bộ Võ Phi Hùng Cựu Hồ Petrus Ký (67–74) tặng Huỳnh Chiêu Đẳng – Quản Trị Quán Đông.
Từ rofilms của Cornell

VIỆC HANOI

Tin tàu. — Tàu *Amboise* tới Haiphong ngày hôm nay 18 Juillet hồi 3 giờ 30 sáng.

Ngày hội 14 Juillet ở Bắc-kỳ. — Quan Toàn-quyền Baudoin có tiếp được bức thư sau này của quan Thống-sứ Bắc-kỳ nói về ngày hội 14 Juillet ở Bắc-kỳ ta.

« Thiềm-chức lấy làm hân hạnh trình để Quan lớn biết rằng cứ như các đ.ện tín ở các tỉnh gởi về, thì ngày hội Dân-quốc đâu cũng mở hội rất là rực rỡ, mà nhân-dân đều sẵng-sỏi dự vào cuộc vui, vì ai nấy muốn tỏ với chánh phủ Bảo-hộ tấm lòng trung thành tín-ái đối với nước Đại-pháp cũng là các quan chức của Đại-pháp lại cối Đông-pháp này.

Thiềm-chức xin chuyển đệ lên Quan lớn những lời của nhân-dân cảm tạ nước Đại-pháp và chúc rằng nước Đại-pháp được thêm lớn lao, thịnh đạt ».

Vụ hát 1922 — 1923. Bộ Kinh-tế của nòng-Pháp ở Paris có báo cho pủ Toàn-quyền biết rằng M. Dupuy xin nhận việc mở con hát để hát ở các nhà hát ở Hanoi và Haiphong trong vụ 1922 — 1923.

M. Dupuy xin hai thành-phố tạm cấp cho 100.000 quan để chi tiền tàu cho con hát. Số tiền ấy sau này sẽ tính vào số tiền của hai thành-phố trợ-cấp cho.

Ngày hôm qua Hội đồng thành-phố Hanoi đã bỏ nghị để bàn về việc ấy Hội-đồng ưng nhận lời ông Dupuy còn như số tiền tạm cấp thì nhường để quan trên quyết nghị.

Việc nhà Thực nghiệp ngân hàng. — Ngày 8 Juillet, quan tài chính sở thương-mại de Lasteyrie có đệ trình thư đưa nghị viện một bản dự thảo luật pháp về việc ưng chuẩn bản giao ước của hai chánh-phủ Đại pháp và trung-hoa về việc đúng số tiền bồi thường Quyền phí mà trả nợ những trái-chủ tại cố Viễn-đông của nhà Thực-nghiệp ngân-hàng.

Bản giao ước ấy định rằng : Cái phần của chánh-phủ Đại-pháp trong khoản bồi thường Quyền-phí sẽ dùng như sau này :

1° Để cứu nguy dân và cấp lãi cho các trái chủ tính bằng kim-viên lãi 5 o/o, là những trái đơn sẽ giao cho các trái chủ mà đổi lấy những đơn chia-phần của các nhà ấy sẽ được theo như điều khoản nói trong bản dự-án về việc thỏa-thuận điều đình nhà Thực-nghiệp ngân hàng.

2° Để dùng vào những công-cuộc giáo dục, từ thiện Pháp-Hoa. Các công-cuộc ấy cũng được thu số lãi của các giấy chia phần sẽ chuộc lại của các trái-chủ ở Viễn-đông như đã nói ở trên.

Cái chương-trình thỏa-thuận điều-đình nay mai sẽ cho các trái-chủ xem xét, là một bản chương-trình do M. Porte là Chánh tòa án Thương-mại hạt Seine, sung chức đại-lý về cuộc thỏa thuận điều đình nhà ngân hàng này soạn ra.

Theo như bản chương-trình ấy, thì số nợ của các trái chủ ở Viễn-đông sẽ tính làm cân giấy chia phần mà giao cho các trái-chủ ấy cầm. Số nợ biên trong giấy chia phần của mình có bao nhiêu, sẽ được lĩnh dần cho đến hết thì thôi.

Số tiền nợ ấy một là lĩnh ở số tiền sở hữu của nhà ngân-hàng sẽ thu nhặt được sau này ; hai là lĩnh vào số 95 /o trong số tiền lời của một công-ty quản đốc sẽ lập lên để lại làm các công việc của nhà Thực-nghiệp ngân hàng, và để thu hồi số tiền sở hữu của nhà ngân-hàng ấy một cách tiện-lợi.

Công ty quản đốc ấy nay mai một hội ngân hàng Đại pháp sẽ lập lên. Mà trong các nhà ngân-hàng ấy trước nhất có nhà Đại pháp ngân-hàng ở Paris và ở Hà-lan. Trong số tư-bản của công-ty ấy thì một phần để dành cho chánh-phủ Trung-hoa.

HỘI CHỢ HANOI
NĂM NAY LẠI CỔ

Ta nên đến xem (từ 1er đến 15 tháng chạp tây 1922)

3302

Việc hòa-tại ở chợ Đuổi. — Số tiền của các nhà từ-thiện đã gởi đến

Số thứ tám :

Mme Đỗ-v-Duyên ở Vạn-yên.		3 p. 00
M. Ng-huy-Quỳnh, thầy thuốc ở Phong-thổ (Lao kay)..		5 00
M. Hoàng đức-Tiến ở Hà giang.....		2 00
MM. các viên chức bản-xứ tòng sự tại sở Thương-chính (phòng Kiểm-soát) Haiphong (do M. Tô-v Lượng chuyển cho bản-quan)...		7 50
M. Đoàn - Ngưng, tri - phủ Nam-sang Paú-lý (1).....		3 00
M. Quách-Điền, tri - châu Lạc-thủy Phủ lý.....		1 00
M. Nguyễn-Kền, chemin de fer du Nord.....		0 50
M. Nguyễn-văn-Tịch	—	0 50
M. Nguyễn văn-Quý	—	0 50
M. Cao quang Mậu	—	0 50
M Nguyễn văn Ba	—	0 50
M. Ngô-trọng-Nhâm	—	0 50
M. Nguyễn-đình-Lân	—	0 50
M. Ng -văn Thương	—	0 50
M. Lê-đức-Mậu	—	0 50
M. Ng văn-Chước	—	0 50
M. Ng.-đình-Năng	—	0 50
M. Ng.-văn-Nhuận	—	0 50
M Lê-văn-An	—	0 50
M Ng.-văn Hoàng	—	0 50
M Vũ tài-Đạt	—	0 50
M. Nguyễn văn-Cầu	—	0 50
M Vũ-thượng Quỳnh	—	0 50
M. Ng -thượng-Xuyên	—	0 50
M Ng.-văn-Thái	—	0 50
M. Ng.-đình-Thọ	—	0 50
M Đỗ Pai	—	0 50
M. Nguyễn Ceo	—	0 50
M. Nguyễn-văn-Sáng	—	0 50
M. Ng.-đình-Hiến	—	0 50
Cộng.....		33 p. 50
Cộng số 1, 2, 3, 4, 5, 6 và 7...		607 00
Tổng cộng.....		640 p. 50

Bản quán xin thay lời các nhà bị nạn cảm tạ các nhà từ thiện đã gởi tiền đến Số tiền ấy bản quán sẽ đệ trình quan Đốc-lý để phân phát cho các nhà bị nạn.

(1) Những số tiền của các nhà từ thiện ở Phủ lý là do M. Phạm bái Cầm, bản-quán trợ bút thu nhận và chuyển đệ cho bản-quán.

Trúng vé quốc trái thì lĩnh tiền ở đâu? — Có nhiều người viết thư về hỏi bản-quán rằng : « Những vé quốc-trái được trúng kỳ rút số vừa rồi thì nay đến lĩnh tiền ở đâu? »

Vậy xin đáp lại để các nhà trúng số biết rằng : phàm các vé được trúng thì ai ở tỉnh nào cứ đến kho bạc tỉnh ấy mà lĩnh ; không phải đem đến sở kho bạc Hanoi, vì sở kho bạc Hanoi chỉ giả tiền cho những người ở Hanoi trúng số mà thôi.

Thăng thưởng trong ngạch các quan Cai-trị. — Các quan chức sau này được thăng chức :

Thăng chức chánh phòng hạng nhất : MM. Bosse de Laromiguière, Nesseler, Dagbert, Armanet, Vincent.

Thăng chức chánh phòng hạng nhì : MM Crémazy, Bonneau Béque, Pierre, Bourgeois.

Thăng chức phó phòng hạng nhất : MM. Grimaldi, Groniard.

Thăng chức phó phòng hạng nhì : MM. Comas, Treiat, Postel, Arnaud.

Thăng chức biên tập hạng nhất : MM. Salmona, Pommez, Du Parguet.

Thăng chức biên tập hạng nhì : MM. Moresco, Bouteille, Perreaux.

Ngạch phủ Thông-sứ. MM. Phạm-đình-Tiến, Ng ngọc-Tu, Ng-văn Mão, được thăng thư ký thượng hạng hạng nhất.

M Trần-văn-Thường, được thăng thư ký thượng hạng hạng nhì.

MM Bùi văn-Hòe, Ng đức Ngu, Phạm-gia-Thiện, Ng trạc Yão, được thăng thư ký thượng hạng hạng ba.

MM Lê-văn-Thắng, Trần-văn-Tru, Đa-v-Tăng, Hoàng-mạnh-Ngọc, Bùi-xuân-Trạch Ng-tinh-Kim, Ngô-văn-Giục, Ng-bá Giệm, Ng-văn-Tiến, Ng-gia-Trân, Phạm v-San, Ng-hữu-Quỹ, Hoàng-trọng-Oát, được thăng thư ký thượng hạng hạng tư.

MM. Ng-xuân-Lan, Lê-văn-Quế, Bế-Lung Ng-v-Mưu, Lê đình Quang, Trần-ngọc-Tố, Ng-văn-Thịnh, Ng-v-Tân, Lê-hữu-Thuận, Ng-văn-Diện, Đặng-minh-Mẫn, Trần-văn-Tri, Cao-nguyên-Tô, Trương-ngọc-Tuyên, Hoàng v-Đạt, được thăng thư ký hạng nhất.

MM Ng-văn-Thục, Ng-đình Lam, Ng-văn-Giai, Ng-văn-Cau, Ng-kim-Thanh, Lê-kiêm Thiện Trần-quang-Hiền, Ng-v-Gọi, Đàm-hữu-Tu, Ng-hữu-Gỹ, Vũ-văn Bức, Đỗ văn-Liên, được thăng thư ký hạng ba.

MM. Lê văn-Năng, Trần-văn-Phúc, Ng trọng-Đức, Ng-văn Nghi, Lê-đình-Đôn, Ng-văn Diên, Đỗ-văn-Luận, Phạng-đình-An, Nông-tích-Phan, Trần-Chương, Ng-qui-Hanh, được thăng thư ký hạng tư.

MM. Ng v-Lục, Vũ ngọc-Lâm, Ng văn Khanh, Trịnh-hữu-Tường, Ng-văn-Quang, trọng-trần-Viện, Đặng v-Hiệt, Ng-văn-Quyên Ng-hữu-Lâm Trần-văn-Phác, Vũ-văn Doan, Ng-văn-Chinh, Phạm-quang-Phúc, được thăng thư-ký hạng năm.

M Ng. Tuất, được thăng tùy phái thượng hạng hạng nhất.

MM. Ng-sĩ Đinh., Đinh-quang-Du, được thăng tùy phái thượng hạng hạng nhì.

MM. Ng-viết-Học, Nguyễn-văn-Hòa, Phạm-văn-Phác, được thăng tùy phái thượng hạng hạng ba.

MM Ng-văn-Diên, Hoàng-đình-Hạt, được thăng tùy phái hạng nhất.

MM Ng-văn-Giao, Hoàng-văn-Giao được thăng tùy phái hạng nhì.

M. Ng-Điệp được thăng tùy phái hạng tư.

Ngạch Học chính. — MM. Phạm-huy-Du, Đặng văn Mỹ, được thăng giáo học thượng hạng hạng nhất.

MM. Đào-trọng-Thân Phạm-văn-Thu được thăng giáo học thượng hạng hạng nhì.

M N-đình-Chuyên, được thăng giáo học hạng nhất.

MM. Vũ ngọc-Quán, Trần-ngọc-Quang, được thăng giáo-học hạng tư.

MM. Ng.-hữu-Quỹ, Cao-văn-Khang Đào-văn-Minh, được thăng giáo học hạng năm.

MM. Trần-văn - Thước, Vũ-văn-Nhượng, Ng-xuân Mai, Ng-văn Toản được thăng giáo học hạng sáu.

MM. Trần-đức-Phảo, Lê-văn-Quán được thăng giáo học hạng bảy.

MM. Trần-văn-Bạo Lai-huy-Gia, Đặng-ngọc-Nhu, Vũ-duy-Thục, Ng-văn Thọ, Lê-hữu Phùng, được thăng trợ giáo thực thụ hạng bảy.

Cô Đinh thị-Nghiêm, Trần-thị-Trân được thăng trợ giáo thực thụ hạng bảy.

Ngạch Thương-chính nh. — Trong bảng thăng thưởng về ngạch Thương chính mà bản-quán đã đăng trong số báo 1588 ngày 1er Juillet vừa rồi ; người sắp chữ có bỏ thiếu mất tên một ông, vậy nay xin thêm vào như sau này :

« M. Phan-huy-Thành, được thăng thư-ký hạng ba. »

Ngạch thú-y. — MM. Ng minh Gy, Bùi-v-Giên, được thăng khán-hộ thú-y hạng năm.

Ngạch Mật thám. — Ng đăng-An, Ng-ngọc-Khuê, được thăng phó quản hạng nhất.

M Lê-đình-Sách, được thăng phó-quản hạng nhì.

MM. Phan-v-Học, Bùi-v- Thược, Lê-xuân-Hòa, Ng-v-Dai, Vũ-đình-Vân, Ture Hiền, Vũ-v An, Ng-v-Bính, được thăng lính mật-thám hạng nhất.

MM. Ng-liên-Thê Vũ-bá Chi, Phạm văn-Xích, được thăng lính mật-thám hạng nhì.

Ngạch Đề-lao. — M. Đặng-đình-Ngoan, được thăng thị-dịch hạng nhất.

MM. Bùi-v Ruc, Ng-v Nam, được thăng thị-dịch hạng nhì.

Ngạch Kiểm-lâm — M. Ng-ngọc-Lương được thăng thư-ký hạng năm.

M. Lê-văn Thuần, được thăng lính kiểm-lâm hạng nhì.

MM. Nguyễn-văn-Đinh, Nguyễn-v-Đạt, được thăng lính Kiểm-lâm hạng ba.

M. Trần-duy-Phước, được thăng lính kiểm-lâm hạng tư.

MM. Lê-v-Trương, Ng.-chí-Thành, Ng.-v-Đại, được thăng lính kiểm-lâm hạng năm.

Ngạch Y-tế. — M. Ng-Trật, được thăng chánh khán hộ hạng nhất.

M. Đặng-đình-Lễ, được thăng khán hộ thư-ký hạng nhất.

MM. Phạm-đăng-Khôi, Dương-văn-Phác, được thăng khán-hộ thư-ký hạng nhì.

MM. Nguyễn-tự Huy, Hoa-văn-Viên, Ng.-văn-Thu, được thăng khán-hộ thượng-hạng hạng nhất.

MM. Ng-v Diệp, Vũ-v-Chính, được thăng khán hộ thượng-hạng hạng nhì.

MM. Trương-văn Y, Nghiêm-xuân-Thọ Ng v Nam tức Đức, được thăng khán-hộ thượng-hạng hạng ba.

Ngạch Nông-phố — M. Phạm-v-Troy được thăng nông cán thượng hạng hạng tư.

M. Trần-văn-An, được thăng nông-cán hạng nhì.

M. Ng.-văn Tinh được thăng nông cán hạng tư.

MM. Trần-văn-Chén, Vũ-đặng-Chuyên được thăng nông cán hạng năm.

Ngạch dạc điền. — M. Đỗ-văn-Lan được thăng dạc điền hạng nhì.

MM. Ng văn Tuân, Phạm-văn-Hội được thăng dạc-điền hạng ba.

M. Ng-văn - Đạc, được thăng đạc điền hạng năm.

Thuyên chuyển. — M. Phạm-đăng Khôi, khán-hộ thượng-hạng hạng nhất ở Lao-kay, nay đổi đi Thái-bình.

M. Ng-duy-Đạm tức Quý khán-hộ ở Thái-bình nay đổi đi Lao-kay.

M. Phạm v-Mẫn, khán-hộ tập sự ở Nam-định, nay đổi đi Lạng-sơn.

M. Trần-khắc-Ninh, khán-hộ ở Lạng-sơn đổi về Ninh bình.

Có đổ thực-thụ hạng sáu Nguyễn-thị-Minh ở Cao-bằng nay đổi đi Lao-kay.

Có đổ Trịnh thị-Kương ở Lao-kay nay đổi đi Thái-bình.

CÓ NHÀ BÁN

Hỏi ông ELLIES, Phố Đồng-Khánh Số 33. 3297

Hội Hợp thiện — Bản hội kính-cáo để các vị hội-viên rõ : Hội có mở kỳ tăng tại trong đất ở ở trang thứ 1.

Năm 192., bản hội cải tăng những mộ vô-thừa-nhận ở khu Giáp I, từ năm 1906 đến 1917 thì thấy nhiều nơi vẫn thì nát hết, xương thì mòn, xương lẫn cùng đất, trông thấy thật là thảm thương. Nên bản-hội định đến tháng mười Octobre 1922) năm Tây này, cải tăng những mộ tăng trong khu Bình I, từ năm 1906, đến năm 1915, mà không mấy người thăm-viếng đem đi tăng trong một khu riêng, để những vong vô-thừa-nhận được mát mẻ.

Hiền-chủ nào có mộ kỳ tăng đã lâu ngày, hay là đánh mất giấy kỳ-tăng, thì đến hỏi ông giám-trang bản-hội, số nhà 75 ở phố Paul Bert, thì ông ấy sẽ sẵn lòng thừa tiếp.

Hội Hợp-thiện lai cảo.

Đường bị nghẽn — Vì mưa gió, con đường từ Lạng-sơn về Hanoi bị nghẽn ở chỗ cách Lạng-sơn 18 kilomètres.

BÁN

Một cái xe ô-tô hiệu « Gregoire » máy moteur « Renaud » 2 cylindres, 12 mã lực, chạy nhanh 45 ki-lô-mét một giờ. 6 chỗ ngồi rộng rãi.

Xe còn tốt lắm, trèo núi thực khỏe. Hỏi tại số 3, đường Carnot (Phố cửa Bắc) Hanoi. 3301

Cần phải cải chính. — Kỳ báo hôm qua đăng đôi câu đối để đến thờ bà Chiêu-quản của một cô lầu-danh nữ sĩ ở Hà thành gởi đến, có đặt lầm mất mấy chữ, vậy xin cải-chính lại như sau này :

1 — Mười chín năm nước Phiên, đạ sắt gan vàng, trong bụng có chăng trời đất biết ;

2 — Một giấc mộng cung Hán, trăng thề nửa chỉ, trên đầu nguyện đã quỉ, thần soi.

Xe ô-tô đụng xe điện. — Hồi 8 giờ sáng ngày tết 14 Juillet, chiếc xe ô-tô của quan phó Toàn-quyền, trong có quan phó Toàn-quyền Robin ngồi, đi đến đầu đường Quan-thánh thì xe đụng phải cái xe điện. Số là xe quan phó Toàn-quyền ở đường phố Bourrin đi ra, nhân tránh cái xe tay đương đi ở chỗ một bên thì về đường, bèn thì đường xe điện, thành thử tránh được xe tay lại đụng phải xe điện. Nhưng may quan phó Toàn-quyền và người vận máy xe đều không việc gì cả, chỉ có cái xe thì nghe chừng bị hỏng nhiều.

VIỆC BẮC-KỲ

HÀ-ĐÔNG

Tại sở cảnh sát. — M. Lê v Lệnh được bổ làm lính cảnh-sát tỉnh Hà-đông, niên bổng là 120 p.

SƠN-LA

Ai tin. — Ông Phạm - văn - Của, chưởng giáo trường Pháp-Việt tỉnh Sơn-la mới tạ thế đêm hôm 3 Juillet đến chiều hôm 4 thì cất đám ; quan Chánh sứ, quan Phó sứ, quan Giám binh, các quí quan các ông tổng sự các sở đều đi đưa đến tận huyệt đông đủ cả.

Khi M. Của còn thụ bệnh, ông tự giáo đã viết giấy đi thông báo với các quan châu Thuận, châu Mai-sơn và châu Sơn-la (tức là Mường-la châu sở tại) để nhờ các quan loan báo cho các học sinh biết rằng ông chưởng giáo ngày ở sớm tối, để các học-sinh ra hỏi thăm một đôi lời, cho trọn nghĩa sư sinh. Hôm sau thấy lác đác vài người học-sinh châu Thuận và châu Mai-sơn ra, nhưng ra đến nơi, thì ông chưởng giáo đã hồn qui tiên cảnh mất rồi ! Hôm cất đám cũng chỉ thấy có mấy tên học-sinh ấy đi đưa mà thôi, vì học-sinh ở trường có phải ít thế đâu, có non 100 học-sinh, lấy thế mà chỉ có mấy tên học-sinh châu Thuận, và châu Mai-sơn, còn châu Sơn-la là nơi sở tại, chẳng thấy ai cả, châu Thuận và châu Mai-sơn cách tỉnh lị hàng 20, 30 kilomètres còn có người nhớ ân dạy dỗ, có sao Mường-La ở ngay sở tại lại không có một ai là vắng, nghĩ cũng ngán thay cho cái nghĩa « thầy trò » đời nay !!!...

Noắt tự vi sư, bán tự vi sư, sao học-trò Thổ chông vong ân bội nghĩa thế ! cha mẹ có con đi học, để không thể ỉ-ôi chung thì chớ, nhưng cũng nên khuyên bảo con em ở cho trọn đạo sư sinh mới phải, nỡ nào. . . .

Một người đưa đám lai cảo

Tại tòa Án. — M. Đặng-văn-Bằng, thư ký hạng nhì, nay bổ làm lục sự tại tòa Án đệ nhị cấp tỉnh Sơn-la, thay M. Trương-v-Chức, đổi đi nơi khác.

(Xem trang thứ ba, cột thứ ba).

TRUYỆN

MƯỜI NĂM VỀ SAU

(Dix ans plus tard)

tức là truyện

(Ba-la-gia-luân Tử-tước)

Soạn-giả : ALEXANDRE DUMAS

Dịch-giả : **Tuyết-Hồng**

Thế rồi cái tiếng reo hò của *Đạt-ta-nhan* công cũng lẫn cả với những tiếng reo hò của trăm nghìn người ở đó, mà hiện lúc bấy giờ thì tiếng của *Đạt* công kêu to hơn cả. *Đạt ta-nhan* lại muốn làm ra người trung-thành với nhà vua, giơ mũ lên trời mà vẫy. Trong lúc *Đạt-ta-nhan* đang nhiệt-thành sẵng sốt thì thấy có người nắm cánh tay cản lại. *Đạt* reo lên rằng :

A-tố đại-khai ! Anh ở đây ru ?

Rồi hai anh em ôm lấy nhau *Đạt-ta-nhan* thở dài. *A tố* ngẫm bạn mà rằng :

— Hiền-đệ làm sao vậy ? Nghe như nhà vua nay vào kinh thành được mà mẫn thế nầy, hiền-đệ lại lấy làm buồn bực, vậy mà hiền-đệ đã lập được công to với Hoàng-thượng, ít ra cũng bằng ta.

Đạt-ta-nhan cười bằng cái lối *Gas-côn*... anh bảo mà rằng :

— Có phải không, anh ? Em đã lập được nhiều công với Hoàng-thượng, mà không ai ngờ đó.

A-tố rằng :

— Ô phải ! Mà nhà vua cũng biết lắm đó, hiền-đệ ạ.

Đạt-ta-nhan nói một cách rất cay đắng :

— Nhà vua biết ! Chẳng phải em dám nghĩ, mà hiện lúc nầy em cũng cố mà quên đi đó.

— Nhưng Hoàng-thượng chắc chẳng quên nào, ta dám quyết, hiền-đệ ạ.

— Anh nói vậy cho em đành lòng vậy đó, anh *A-tố*.

— Đành lòng vì lẽ sao ?

— Vì những khoản em đã trót chi tiêu, chớ còn vì sao nữa. Chà chà ! Em đã sạt hại rồi anh ạ, sạt-hại vì việc khôi-phục cho ông vua trẻ tuổi vừa mới qua đây, nhẫy nhót trên mình con ngựa vàng.

— Nhà vua không biết mình đã làm cho hiền đệ sạt-hại cơ nghiệp, nhưng biết rằng ny hiền-đệ rất nhiều.

— Như vậy có được tỉnh gì cho em chăng, anh *A-tố*, anh thử nói em nghe? Vì nói rút lại, em cũng biết cho anh, anh đã hành động một cách cao thượng.

Nhưng em đây, cứ xét bề ngoài ra thì em đã làm cho mưu anh không còn hiệu nữa mà chính em làm cho anh được thành công. Em tính thế nầy, thật không lầm được : có lẽ anh dùng cách ngọt ngào rồi khéo cũng không làm được cho xiêu lòng nguyên-súy *Môn-cơ*. Còn như em, em đã xử với quan nguyên-súy một cách sẵng quá, nên nhà vua mới được dịp làm ra người đại-lượng : sự rộng lượng ấy là bởi cái cách số-sàng rất may mắn của em mà ra, vua *Sắc-lê* vì thế mà được *Môn-cơ* khôi phục lại cho giang sơn của tổ phụ.

A-tố đáp :

— Hiền-đệ nói bấy nhiêu lời toàn là lời châu thật cả.

— Những điều đó dù là châu thật cũng còn có điều nầy châu thật chẳng kém gì, em về nước nhà sẽ bị bọn linh em mộ chúng nguyền rủa, vì chúng theo em chỉ mong được lương cao, em sẽ bị *Ba-lăng-sê* nó oán hận vì em đã vay của nó mất một phần tài sản.

— Sao vậy ? Sao lại có *Ba-lăng sê* đây vào đó ?

— Phải, anh ạ. Ông vua đẹp để lịch sự, tươi cười, được bách tính mến yêu kia, *Môn-cơ* tướng-quân thừng gọi được về, anh tưởng mình chống đỡ được, em tưởng mình đần được đến đây, dân chúng ngỡ lại lấy được lòng, mà chính nhà vua cũng cũng ngỡ mình đã khéo thưởng thuyết mà khôi phục lại được ngôi trời, vậy mà bảy nhiêu điều đều không phải cả : *Sắc-lê* đệ-nhị *Anh-cát-lợi*, *Tô-cách-lan I-lan* tam quốc Hoàng-đế khôi phục lại được bảo vị là nhờ có một tên bán hàng tạp hóa bên *Pháp* quốc, ngụ tại phố *Long-ba*, tên là *Ba-lăng sê* Sự cao qui có ra gì ! Hư vô ! Sách Thánh có dạy rằng : muôn sự chẳng qua là hư vô huyễn ảo hết !

A-tố nghe câu nói điếc của bạn mà không nhịn được cười. *A-tố* mới nắm tay *Đạt-ta-nhan* một cách rất thân yêu mà rằng :

— *Đạt-ta-nhan* hiền-đệ ơi, hiền-đệ không còn là người nhà triết học nữa sao ? Khi bọn quần-chúng tôn người sự muốn thiên sống ta, mà hiền-đệ đến với *Môn-cơ* vừa gặp lúc, hiền-đệ không lấy thế làm một cách vai lòng nữa sao ?

Đạt-ta nhan đáp :

— Nào, nào, bé-trước cũng đáng bị thiên một chút đó, bé-trước ngô-huynh ạ.

— Ô hay, ta vì muốn lấy lại một triệu bạc của vua *Sắc-lê* đệ-nhị mà đáng chết thiên sao ?

— Triệu bạc nào ?

— À phải, hiền-đệ chưa biết sự đó, Nhưng hiền đệ đừng nên trách ta, sự đó là một sự kín mà không phải là việc của ta.

Rồi *La-phe* bá-tước kể lại cho *Đạt-ta-nhan* công nghe câu chuyện của mình. *Đạt-ta-nhan* rằng :

— À ! Được lắm ! Em hiểu rồi. Nhưng em lại hiểu cả điều nầy, mà điều nầy mới lại ghê gớm nữa, là mỗi khi vua *Sắc-lê* đệ-nhị nhớ tới em thì ngài lại phán rằng « Người đó đã làm cho Trẫm thiếu chút nữa đã mất ngôi trời. May mà Trẫm làm ra người rộng lượng, cả lòa, cả trí khôn nhanh nhẹn không thì đã mất rồi, » Ấy nhà thiếu niên qui-phái mặc cái áo thâm rõ bợt, đến điện *Ba-loa*, cầm mũ ở tay, xin với em cho vào triều kiến *Pháp*-hoàng sẽ nói em như thế đó.

A-tố để tay lên vai bạn mà rằng :

— *Đạt-ta-nhan*, *Đạt-ta-nhan*, hiền đệ không công.

— Em được quyền không công.

— Không vì hiền-đệ chưa biết hận nhật thế nào.

Đạt-ta-nhan nhìn bạn mà cười nhạo rằng :

— Quả bá-tước ngô-huynh có lắm cầu chấm tỉ, em chỉ thấy có một mình ngô-huynh và *Mã-da-linh* giáo-chủ tướng-công biết nói vậy mà thôi.

A tố nói rằng mình. *Đạt-ta-nhan* vẫn vừa cười vừa nói :

— Cam lỗi với ngô-huynh, vì đã trót nói cho ngô-huynh giận. Hậu-ngật ! hử ! những tiếng mới đẹp làm sao ! những tiếng nầy thật là khéo nữa ! ma không còn tiếng gì khác thì tiếng ấy lại biết chêm vào cho đầy miệng. Chà chà ! em đã nghe thấy bao nhiêu tiếng chỉ hứa thôi, biết bao giờ em mới được nghe thấy một tiếng biết cho ngay ? Nhưng chuyện đó ta hãy tạm bỏ một nơi. Hãy tin hỏi, anh *A-tố*, anh làm gì ở đây, anh có phải là quan giữ ngự-khố đó chăng ?

— Thế nào, ? Giữ ngự khố ?

— Anh hãy nói cho em hay anh ở trong triều có được trọng đãi hay chăng ?

— Xin việc tấm lòng tin của nhà qui-phái mà thì rằng quả ta không biết mấy may.

(Còn tiếp)

ĐỨC-LONG

Số nhà 90, phố Ma-mây Hanoi (Tonkin)

Hiện tôi có bán đủ các thứ bao, bao gai, bao cói, dây gai tây dây đay to, cáng các thứ dầu to, các thứ hạt làm dầu, các thứ khô dầu để nuôi súc vật và bón cây, bón ruộng, cung là đủ các đồ sắt làm xe bò cuốc, xẻng, búa, rìu và các thứ sơn-tây, các thứ đanh, vân vân.

Xin qui-khách chiếu cố cho, hiện tôi xin tính giá phải chăng không dám ăn lãi nhiều.

ĐỨC-LONG-HIỆU

2068 chủ-nhân.

HỠI KẺ PHẢI ĐAU

Này hỡi các người Nam-Việt phải đau ngực, phải nay lanh, phải đau khi gánh mà đã chữa thuốc không khỏi, đau dưỡng, hoặc là đã không chữa chắt nào cả: nay hỡi những người phải đau khí quản đã lâu năm, hoặc phải đau lê phải; nay hỡi các người phải chứng lao, nay tôi khuyên các người nên chữa ngay đi.

Bệnh đau phổi, trước kia tôi đã bảo là một bệnh ghê gớm, vì bệnh ấy là một bệnh truyền tử nhược tiểu. Nghĩa là: có bệnh ấy thì truyền cho con cái, truyền cho cả một đời người sau nay khỏe song được bao nhiêu và phần nhiều không sinh đẻ được.

Lời tôi nói đây quan trọng thế nào các người có hiểu không? Nếu có bệnh mà không chữa đi, thế trong 50 năm, hoặc 100 năm nữa giống Nam Việt tiêu diệt mất, vì người có bệnh lao thì sinh ra những con cái phần nhiều không sống được. Người có bệnh lao mà có thể sinh con để ghi được, thì chỉ sinh con chỉ yếu ớt, gầy còm thôi.

Bởi người Nam Việt, nên các người không muốn giống Nam Việt bao giờ diệt mất, thì nên chữa bệnh đi một được.

Vậy có nhắc thuốc gì hiệu Bác-sĩ MONTÈS số 84 *Paul Bert Hanoi* mà bắt mua một lọ BRONCHOSERUM giá là 9 hào. Sang và chiều trước khi ăn cơm, thì nhỏ một thìa xúp, uống một lọ, thì tỉ ấy khỏe mạnh và hết đau.

BRONCHOSERUM

Một lọ. . . 0$90

Rượu Tonique Tonkinois vừa bổ, vừa ngon

Giá một chai là . . . . . 2$25

DẦU GAN CÁ THU

Một lít. . . . . 12$.00

Bỏ từ 1$90 đến 2$00 (tây theo giá bán khỏ Nhà-nước lên xuống)

Thuốc chữa bệnh ho rất thần-hiệu

(SIROP N)

Một chai. . . . . 1$60

Thuốc viên bổ huyết « Pilules Pinck »

Một lọ. 4f.45

Bỏ 0$70 đến 0$80

Sáu lọ. 2f.50

Bỏ 3$40 đến 4$00

Thuốc nước bổ huyết

« LE PEPTO KOLA ROBIN »

Một lọ 11f.50

Bỏ 1$70 đến 1$80

LE SIROP PHÉNOCOLOBINE BYLA

Thuốc (mát-hè) bổ huyết

Một lọ 11f.40

Bỏ 1$80 đến 1$90

CACHETS ANTICRIPPES

Trị bệnh đổi dịch: như bệnh grippe bệnh cảm, về mùa này thường nay hai người chết là bệnh grippe, nhiều người phải chết trong vài ngày thì chết.

Ai có người phải bệnh ấy nên dẫn bản-hiệu mua 3 viên thuốc antigrippes. Thuốc này rất thần hiệu để cứu vớ số người ai cũng biết tiếng.

Giá bán mỗi viên một hào

Cách dùng: cách 3 giờ đồng-hồ uống một viên rồi uống nước rất nóng, đắp chăn cho ra mồ hôi. Hễ càng ra được nhiều mồ hôi càng mau khỏi, nếu muốn cho chóng ra mồ hôi thì uống rỗ nhiều nước nóng có ủ người cho nóng đến thì chỉ trong 24 giờ là khỏi.

Bào chế MONTÈS, 84, phố Paul-Bert, Hanoi

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các qui khách xem báo thấy có đăng cáo-bạch của bản-hiệu, đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhỡ mà lầm ra không đổi được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài từ nay đã có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhớn rõ:

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đồng-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54, Hanoi. »

Nay kính,

Ed. MONTÈS,

54, Rue Paul Bert, Hanoi.

TUYÊN-QUANG

Tại sở cảnh sát. — M. Nguyễn-văn-Nghiêm, được bổ làm lính cảnh sát tỉnh Tuyên-quang. Niên bổng là 144 p.

NAM-ĐỊNH

Hội kỷ niệm 14 Juillet. — Hội kỷ-niệm năm nay cũng tưa tựa như mọi năm, 5 giờ chiều hôm 13 Juillet thời pháo chẳng cho kẻ khó ở trước cửa Cầm sau giờ bắn súng đại-bác, 7 giờ rước rồng 8 giờ rước đèn đi khắp các phố như chương-trình đã định. Đêm rước năm nay có khác năm ngoái là vì có cả mấy trăm học-trò trường Pháp-Việt cũng đi rước nữa.

Ngoài thì đèn ở ngay trước nhà rạp phố Bani-Bert. Nhiều đèn làm thực đẹp và rất công phu, có cái được thưởng những hai chục bạc.

Sáng hôm 14 Juillet, hồi 7 giờ rưỡi thì điện binh, chẳng nói ai ai cũng biết rằng trong cuộc hội hè duy chỉ có điện binh là quan trọng nhất, vậy rén mo sáng tinh sương mà người ơn tế cơm đã kéo đi xem đông không biết bao nhiêu mà kể.

Suốt phố Bani-Bert chỗ nào cũng nhan nhản những người, đông đến nỗi xe pháo kho tìm được lối đi.

Đúng 7 giờ rưỡi thì quan Triển tá Garnier thay mặt quan Đại-tá Croll đi xe song mã tới có quan Đại-úy Gérin đi theo.

Quan triển-tá mới tới thì phường nhạc thổi bài Le Marseillaise. đoạn ngài đi điểm binh mọi lượt, đến 7 giờ 45 thì xong, binh tinh trại nào về trại ấy.

Từ tám giờ trở đi thì đến các trò vật cũng không thiếu trò nào nhác không có chỉ là lạ cả mà có phần lại kém mọi năm nhiều vì suốt từ 12 giờ đến tối lúc nào trời cũng mưa to.

Tuy trời mưa như thế mà đến chừng 9 giờ tối cũng có chiếu bóng cho thiên hạ xem không và trong vườn hoa dinh quan Đốc-lý cũng mở một cuộc hoa đan và khiêu vũ rất nên vui vẻ, rác qui quan và qui phu-nhân đến đi lại khắp mặt mãi đến nài giờ sang mới tan.

Chỉ còn cái đồng thời không sao đốt được, tối hôm ấy phải hoãn lại đến tối hôm sau, 8 giờ 45 bắt đầu đốt thăng thiên, pháo ống lệnh và thuốc xanh đỏ, rồi đến cây bông ra nhiều tích lệ.

Người đến xem đứng chật chung quanh miếng đất trước của Hành-cung.

THÁI-BÌNH

Lễ gắn Bắc-đẩu hội-tinh. — Hồi 8 giờ rưỡi sáng hôm thứ ba 9 Juillet quan Thống-sứ Monguillo đi tàu *Querné* tới Thái-bình, có quan thư-ký riêng là M. Mareau đi với ngài. Khi tàu vừa ghé tới bến, quan Công-sứ quan phó Công-sứ xuống tàu mừng quan Thống-sứ, rồi 3 ngài cùng lên bờ vào thẳng tòa Sứ. Khi ngài vào đến của tòa Sứ, thời một toán lính bồng súng hồ, kèn chào. Khi quan Thống-sứ đã vào nhà tiếp khách thì quan lớn Toàn ở bên tòa quan Phó, đem các quan được ký tuổi sang mừng, 6 giờ 40 quan Gaston Bazard đem một đội lính khố-xanh sang cũng hàng trước sân tòa Sứ, 6 giờ 47, quan thống-sứ cùng các quan ra cả ngoài sân tòa Sứ, đội lính khố xanh thổi kèn và bồng súng, thì quan Thống-sứ tay cầm Bắc-đẩu bội-tinh nói với quan-lớn Toàn rằng: « Quan Toàn Thống, nay tôi vâng lệnh thừa Giám-quốc Đại-pháp gắn Bắc-đẩu bội-tinh cho ngài. » Quan lớn Toàn từng khẩn nói mấy lời cảm ơn quan Thống-sứ. Kế đến các qui quan lần lượt đến bắt tay mừng quan lớn Toàn, xong, thời quan Thống-sứ nói mấy lời mừng quan lớn Toàn, đại khái ngài nói rằng: Tôi thân hành về đây gắn Bắc-đẩu hội-tinh này, vì ngài giúp việc nhà nước ngót 30 năm trời, hết lòng trung-thành với chánh-phủ, mà cách cai-trị của ngài thời dân-gian đâu cũng mến phục. Các ông ở đây cũng hiểu rõ Bắc-đẩu bội-tinh là thứ huy-chương rất qui, Chánh-phủ để riêng tặng các bậc công thần, nay quan Toàn Trần được phần thưởng qui hoá lắm, thời các quan dưới quyền ngài lấy đấy mà làm gương. 7 giờ kém 5 phút, các qui quan và quan lớn Toàn vào nhà tiếp-tân uống *champagne*, vì nhân dịp gắn Bắc-đẩu, bội tòa sứ Thái-bình thiết tiệc champagne mừng quan lớn Toàn, 7 giờ 10 quan Thống-sứ lên xe ô-tô với quan Thổ-kỳ, có quan Công-sứ Rétnli đi tiễn ngài đến Tân-đệ, khi đi qua nhà hội Đồng ích nay bản, cho nhà Học-chính làm trường học, quan Thống-sứ dừng xe lại vào xem, vì các người cùng miếng đất ấy xin qui hiện quan Thống-sứ để đặt tên cho nhà trường ấy. Nhân dịp lễ gắn Bắc-đẩu hôm chủ nhật 9 Juillet, quan lớn Toàn có thiết tiệc đãi các qui tòa và mấy nhà thân hào trong tỉnh. Nhân dịp vui mừng này, có mấy lời thành-thực kính mừng ngài.

PHỦ-LÝ

Đánh rơi mê-day. — Hôm 13 Juillet, M. Bùi-văn-Miễn, đội khố đỏ về hưu trí, quán xã Văn-thái, tổng Bạch-sam, huyện Duy-tiên. xuống tỉnh xem hội, khi ngồi uống nước ở chợ tỉnh gặp gỡ, đánh mất một gói mê-day, một cái Long bội-tinh, một cái Chiến-thắng bội-tinh và một đồng ngân-tiền.

Đào thấy đồ cổ. — Mới đây có một người cai đồn điền ở Lạc-thủy, đem phu đi đào hố trồng cà-phê, ở trên một cái đồi về xứ Bờ-cứ xã Đồng-nghĩa, khi đào sâu xuống chừng hai thước tây thì thấy một cái cuốn xây bằng gạch phồng độ 3 thước thôi, trong cái cuốn ấy thấy có 4 ngoạn mắc Tàu và 10 cái vò xành, mỗi cái một dáng, to nhỏ không đều, mà cái nào cũng có chạm những dương trâm, dương huỳnh rất tinh tế, coi cũng ra vật để lâu đời lắm.

Tin này cũng có thể tin thực, vì chính quan bang Lạc thấy là M. Quách-Điền đưa tin ấy cho bản-quán phóng-sự.

Phải bỏng. — Cách mấy bữa đây, ở mỏ than Đầm rừng, có hai người làm mỏ vào trong hầm than, thình-lình thấy trong hầm lửa bốc cháy lên, hai người này mau trí khôn, bèn nằm sấp ngay xuống thì chỉ bị lửa cháy sem mất tí tóc mà thôi. Đến hôm sau lại có hai người phu vào hầm than, vô ý đánh diêm soi, bị than khí trong mỏ bốc cháy sém cả da thịt, đã phải khênh ra nhà thương buộc thuốc. Những người làm mỏ sau lại không biết rằng trong mỏ than tối kỵ nơi lửa, dù có muốn soi sáng thì cũng phải dùng một thứ đèn riêng, có đàn lại đánh diêm trong mỏ bao giờ, bị bỏng thế chứ không thiệt hại đến tính mệnh cũng còn là phúc đấy!

VIỆC KINH-ĐÔ

Ngày lễ kỷ-niệm 14 Juillet. — Các cuộc lễ kỷ-niệm 14 Juillet đã xong chiều hôm 14 nay lược kể như sau nầy:

Ngày 13. — 17 giờ 15, trước Quốc-tử-giám mở cuộc đá bóng, có đủ mặt các quan viên hai quân-phủ dự xem hai toán lính tây trại Pháo-thủ bên Mang-cá và lính Lê dương bên tòa Khâm, hai phe lính lấy đá cùng nhau phe lính pháo-thủ được luôn ba goal.

— 18 giờ phát 21 tiếng lính ở vườn hoa phủ Khâm-sứ — 20 giờ điểm binh và dạo đèn, khởi hành từ chợ Đông-ba vào của Đông-nam quanh đấy Lục-bộ ra của Thượng-tứ qua cửa Clémenceau lộn vành trước phủ Khâm-sứ rồi theo đường Jules Ferry lên thẳng đến ga rồi lộn về Trong cuộc dạo đèn này có làm thực đèn của 8 phường ở thành-phố làm ra lấn thức rất là tinh xảo — 21 giờ 30 phường nhạc binh khố-xanh đánh nhạc tại nhà Lục-giác-lâm ở trước tòa Khâm-sứ, đến 22 giờ thời giải tán.

Ngày 14. — Buổi mai 6 giờ, phát 21 tiếng linh tại trước tòa Khâm — 7 giờ, duyệt binh tại trước của Ngọ-môn — 7 giờ 30 phát chẩn bắn tại trước phủ Thừa-thiên — 9 giờ đến 11 giờ chơi các trò vật ở vườn hoa trước phủ Khâm-sứ và ở bên sân chợ Đông-ba. Các trò vật ấy như là: đập nồi, nhảy bị, đánh vật, leo cột, bắt heo, bắt vịt, đánh đu, v. v.

Buổi chiều: 13 giờ rưỡi, đua thuyền tại giữa sông Hương giang, có tuổi 16 chiếc của 16 làng thuộc phủ Thừa-thiên, ba giải dẫn làng Cồn được, hai giải thứ hai làng Gia-lê được, giải thứ ba thời làng Dương nỗ. — 15 giờ 30, đua xe đạp, từ trước tòa Khâm đến la ga rồi lộn quanh về. — 17 giờ đến 18 giờ, đua ngựa tại Bạch-đằng. — 18 giờ đến 18 giờ rưỡi, chạy thi người Tây và người Ta và lính khố-xanh đến Thừa-thiên đánh võ tại nơi Ba-đằng. — 20 giờ 30, bày cuộc trương đăng tại của Clémenceau và các nơi phó diện. Cuộc trương đăng kiết thế nầy vi có treo giải thưởng, cho nên cách trần thiết và cách bài trí của các nơi phố diện lắm nơi có vẻ rất là tráng lệ huy-hoàng. thật là xinh đẹp thay! — 21 giờ chiếu bóng tại nhà hàng Morin để đãi thiên-hạ coi không tiền. — 21 giờ 30 thắp đèn tại các chiếc lâu thuyền ở giữa sông Hương. lúc bấy giờ có hàng trăm nghìn chiếc thuyền đều thắp đèn đốt lửa ngũ sắc rất là đẹp, nhứt là trước phủ Khâm sứ, tiếng ca-quản tiền-chiêu suốt đêm, ở trên bờ dưới sông thật là êm đềm thay. — 22 giờ, mở cuộc đẹ yến và khiến về tại trong phủ Khâm-sứ, có mời tất cả quan lại hai chánh-phủ dự cuộc đẹ yến lắm.

Suốt hai đêm ngày 13 và 14 Juillet người đi xem tụ tập tại nơi kinh-thành xa gần nô nức, nữ tú nam-thanh chẳng thiếu mặt nào, thật là một ngày lễ rất nên hoan lạc vậy. Nhưng tối hôm 14 trời có cơn mưa suốt vài giờ cho nên các cuộc du thưởng yến-nhạc hôm ấy cũng có giảm sắc mất ít nhiều.

QUẢNG-CHÂU-LOAN

Đức chưa Gauthier. — Cụ cố Gauthier được thăng chức đức Cha-hôm 7 Juillet đáp tàu ở Hong-kong về Fort Bayard. Lúc đến bến có 4 cỗ cỗ xống lâu đồ, các qui quan và các phu nhân đứng đón ở đầu cầu. Tất cả các nhà theo bên giáo ở tỉnh lỵ đều ăn bận chỉnh tề đứng ở cuối cầu. Khi đức Cha bước lên cỗ thì phường lễ cỗ và tiếng pháo nổ. Từ ở cầu về nhà thờ tiếng trống kèn chen tiếng pháo liên thanh, nhà thờ kéo cờ trần thiết rất lịch sự. Đức Cha Gauthier nay được coi từ phủ Lôi-châu về lời hạt Quảng châu, về vang thay.

Sét đánh. — Trưa hôm 7 Juillet tức 12 giờ rưỡi có một trận sét to qua ai ai cũng giật mình, có sét đánh một cái nhà trong xóm sau phố chợ. Ba người trong nhà lấy đương bữ bị sét đánh chỗ đất lõm xuống ở cạnh mình mà ba người mê bất tỉnh nhân sự, mặt đều đen sạm, người ở chung quanh đấy chạy lại, kẻ kêu người gọi, kẻ chạy đi lấy thuốc, độ mười phút đồng hồ ba người đều tỉnh cả. Sau khi cứu xong rồi các chủ lại xem pháo lời kia tiếng bọ thật là bèn chơi!

Gạo kém làm. — Gạo độ này kém quá, vài tháng trước phải ăn gạo tới tám hào một tấn đã kêu vang, thế mà nay các chủ ngày nào cũng tăng, hiện hôm nay lên đến 1 p. 20 một tấn, so với năm kia đắt gấp hơn ba. Đồng bào ta ai là người trong vòng thương-giới cũng nên quan sát mối lời này.

CÁO-BẠCH

Sở TÂY-ĐIỆC có lời kính trình các Quý-khách biết rằng: kể từ ngày 17 Juillet 1922 tức là ngày hai mươi ba tháng năm Annam (tháng nhuận) tôi mở thêm đường tàu thủy chạy Haiphong – Phủ-Ninh-Giang – Nam-Định cùng là ghé các bến để chở hành khách và hàng hóa.

Các Quý-khách đã biết tàu bánh xe vẫn chạy tho và chạy đến Kiếp xưa nay.

Tàu nông mướn không bao giờ bị khan cạn, các Quý-khách đi không đến nỗi nào trở về những sự tai ách bất thường.

Mà những người làm tàu như Ba-Toong và Tao-Xê đều là người làm đã lâu năm và cẩn thận, cho nên tàu tôi không bao giờ bị va chạm.

Tàu sạch sẽ, tiếp đãi tử tế và lại có tuyển chọn đồ Quý-khách xơi.

Mỗi tuần lễ chạy hai chuyến đi và hai chuyến về:

Từ HAIPHONG

Ngày thứ hai (lundi) và thứ năm (jeudi) đúng ba giờ chiều thì chạy.

Sau giờ sáng ngày hôm sau là ngày thứ ba (mardi) và thứ sáu (vendredi) thì tàu đến tỉnh Nam.

Từ NAM-ĐỊNH:

Ngày thứ ba (mardi) và thứ sáu (vendredi) đúng ba giờ chiều thì chạy:

Sáu giờ sáng ngày hôm sau là ngày thứ tư (mercredi) và thứ bảy (samedi) thì đến Haiphong.

Còn như tiền cước và các bến nhỏ xế thì cũng tính theo như các tàu Annam và tàu Khách.

Cần cáo

LỜI DẶN. — Xin các Quý-khách ai cần hỏi điều gì ở Haiphong thì cứ đến hỏi tại sở TÂY-ĐIỆC.

Còn ở Nam-Định thì đến hỏi ông RAMARONI làm Đại-Lý.

LỆ MUA BÁO

Xin nhắc lại để các ngài được biết hiểu rằng: tiền mua báo thì phải trả trước. Vậy các lật-qui-ông nào mua thì gửi tiền cho ba chúng tôi lấy gửi theo giấy mua thì bản quán không trả lời. ❤ Mua báo thì tính từ rằm hoặc cuối tháng tây trở đi chứ không tính từ đầu tháng.

HIỆU BÁN ĐỒ VÀNG BẠC CỦA NGƯỜI VIỆT-NAM

鋪金貴南

BIJOUTERIE – ORFÈVRERIE

NAM-BẢO

Hanoi 16, Rue de la soie, 16 Hanoi

CHẾ-TẠO: — Vòng, xuyến, hạt, nhẫn, giấy đeo đồng hồ, giấy truyền, đồi gấy, nẫu lá, tốt-bạc, vỹ thảo lá, hộp thuốc lào, vỏ điếu, v. v.... bằng vàng đúng tuổi đúng cân và toàn bạc nén. Có nhiều thợ khéo để làm hàng nẫu cho qui khách đặt lấi-riêng.

BÁN: Vàng điệp Vinh thịnh-long mặt đá thực đủ các mầu, ngọc-thạch, giấy đeo thật tốt, giấy kim-khánh giấy khu chèo, đồng-hồ quả quít vỏ bạc và vỏ kền, v. v.

Buôn bán nhẫn nhắn, cốt lấy sự tín cẩn làm gốc. 2 42

ĐƯỜNG XE LỬA ĐÔNG-PHÁP

Thuộc sở phía Bắc

Tốt thị Bán đồ

Bán những vật liệu, đồ dạc thải ra

Đến thứ sáu 28 Juillet 1922 hồi 8 giờ, tại kho của sở xe lửa Phía Bắc (nhà gare Hanoi, đường Hàng long) sẽ bán đấu giá 22 tấn (chia làm độ 22 lô, mỗi lô một tấn) sắt cũ (Bề ngang đet từ 20c cho đến 300m/m, mỗi góc độ từ 50 đến 80 m/m, bằng tôn uốn cong lên cong xuống.)

Muốn xem những đồ kể trên này thì nên đến tại kho chứa đồ mà xem.

3298

QUỐC-PHIẾU CÔNG-THƯƠNG

(Chỉ mua bán có nhà-nước thị nhận)

Giấy quốc-trái Đông-pháp có số số (năm 1922)

Trong các thành phố nào, nội cõi Đông-pháp mà có hãng bạc Đông-pháp lập tại nơi đó và thứ nhất là tại Saigon, thì hãng bạc đứng mà thị hành trong cuộc quốc phiếu công-thương đó (mua bán giấy quốc-trái Đông-pháp) trong các giờ hãng bạc mở cửa.

Các việc xin mua bay là bán, tiền một, thì hãng bạc nhập vào sổ và thi hành cũng tinh bạc một.

Mỗi tuần lễ ít nữa là một lần thì có ra bán giá-cả có nhà nước thị chứng.

Tiền bnế hồng thì người bán phải chịu và nếu như giấy quốc-trái để tại nơi công-thương nào khác, thì người bán phải trả thêm tiền nhà thu sống tiền bảo-kê gồi giấy đó lại.

Tiền bnế-bồng đó thi tính như vậy:

Cho tới : 100 p. thì là 0 p. 20

Từ 101 p. tới 500 p. thì là 20/40 (1 ngàn thì tính 2 đồng bnế-bồng).

trên 500 p. thì là 10/00 (1 ngàn thì tính 1 đồng bnế-bồng). Mà ít lắm thì cũng tính 1 đồng bạc.

Các việc xin bán hay là mua tự giá (nghĩa là giá nào có lợi hơn cho mình hay là theo giá mình đã định, thì mãng hạng nội trong tháng đó và tháng sau (không đồng đế lâu hơn nữa).

Giấy quốc-trái nào đã nào đúng trong ba ngày trước kỳ xổ số, thì nội trong mười lăm ngày mới giao giấy đó cho người mua, người bán đặng phép hưởng cuộc xổ số tới đó, nếu như hai đàng (người bán và người mua) không giao-kết với nhau cách nào khác.

Nếu như trong sự bán mà mình tính chang với cuộc xổ số, thì lời giao-kết đó sẽ ghi vào trong tờ mua bán và tờ đó sẽ giao cho người bán và người mua.

Các việc xin mua hay là bán thì cứ tính bạc mặt mà thôi, cho tới khi nào có lời rao khác.

Hãng-bạc Đông-pháp

3298 Ngày 17 Juillet 1922

茂MAO-SENG盛

57, Rue Jean-Dupuis (Phố Mới), Hanoi

MÁY NỔI SỐ 248

Hiệu tôi mở từ năm 1889, kể được 31 năm chuyên nghề làm các thứ gạch hoa, công, chân-song bằng xi-mo. Được nhiều giấy khen của nhà-nước.

Hàng tốt, giá cũng hạ, vì hiệu tôi muốn mông đông khách.

Qui-khách có dùng, xin mời chiếu cố.

2045 MẬU-THỊNH kính cáo.

NHÀ-ĐẺ MỚI

70, Phố Hàng-Bông, Hanoi

Nhà Đẻ quan Doctor PAUCOT có 40 buồng, sạch sẽ, tĩnh mạc, đèn máy, đồ dùng như phòng khách Ô-tên, có người hầu bà nước nôi, giặt-giũ, và phát áo lọt lòng, sữa, chai nước nóng, cồi, và có tĩ, có xiêm.

Sự trông nom lại có hai bà Sages-femmes đã từ chức rồi là bà Phạm-thị-Lý và bà Ng-thị-Yến ở trong Nhà-Đẻ hàng Bông để đỡ đẻ và tiếp đãi các bà, mà tôi ngày nào cũng lên thăm bắt mạch khai đơn cũng không lấy tiền. Bà nào muốn tiện mời về đỡ ở nhà cũng được.

Ai băng huyết, tiền nằn huyết bạch, hiếm hoi, muốn chữa đẻ vào chữa cũng được (nằm riêng). Xin mời lại xem và hỏi cách thức.

Mỗi bà một buồng 10 ngày. **6$00**

Mỗi bà một buồng, 10 ngày. **10.00**

Mỗi bà một buồng, 10 ngày. **15.00**

Mỗi bà hai buồng 10 ngày. **20.00**

Rẻ vào tự do

2557

CÁC CUỘC ĐI XEM

然 SẢN KHIÊN 祭

Tối thứ ba:

TỪ TẢI TỪ

Năng Sơn-Đang là gái nhan sắc tuyệt vời vì Đại-bàng bắt, sau 4 bị Tải tử cứu được cùng tranh nhau để hỏi duyên mà chính nàng cũng không biết lấy người nào cho phải. Thực là sự cực kỳ khó xử.

Tối thứ tư:

CHÂN GIẢ PHU THÊ

Một gái lấy hai chồng mà trinh tiết

CINÉMA PALACE

(Nhạc chiếu bóng, Rue phố Paul-Bert)

Tuần lễ từ thứ tư 19 đến thứ ba 25 Juillet 1922

Ba buổi bắc nóng thứ năm có chủ nhật chớp tối 5 giờ chiều, tối thứ bảy chớp 5 h. 30

CHƯƠNG-TRÌNH

PHONG CẢNH MỘT NƠI CẤM ĐỊA

Rất mới! Rất lạ!

Tất cả là 65 phiên thắng cảnh

Rất hay! Rất lạ!

QUANG-MINH HOÀNG-HẬU

REINE LUMIÈRE

Thiếu thời tử

Nghỉ

CÉSAR BORGIA

Đại bi-kịch đời 5 hồi

Rất nhiều vai đóng và quần áo theo thời bấy giờ

Chớp nốt những đoạn cuối cùng.

Từ 1er Avril giờ đi

Ngày nào cũng có nhạc, chỉ trừ *tối thứ hai và chiều thứ bảy*

華 PAO-VA 寶

說八竹牌門街潮行內河京東

Làm và bán đủ các đồ vàng bạc, như: vòng, xuyến, hoa, hột, khuyên, nhẫn, v. v.....

Bán các đồ ngọc và hạt châu rất qui ở bên Tàu tải sang, đồ sứ, đồ cổ, đồng hồ, nhờn-kính, v. v.....

Làm thực tốt — Giá phải chăng

Xin Qui-khách chiếu cố đến:

Phố hàng Bồ, số 28 — Hanoi

Bộ Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67–74) cảng Huỳnh Chiếu Đẳng Cấp
Tự rofilms của Cornell

Quạt Máy

Hiệu QUẢNG-HƯNG-LONG Hanoi, mới về nhiều thứ quạt máy.

Quạt treo trần — Quạt để bàn — Quạt quay đi quay lại, hiệu Marelli, là thứ quạt tốt nhất hoàn-cầu

Xin quí-khách mua mau kẻo hết. 2078

Thương giới tân văn

Ngày 18 Juillet 1922

Giá bạc

Kho Nhà-nước . . . . . 6 f. 75
Nhà Ngân-hàng . . . . . 6 . 75

Tàu tới tàu đi

Tàu *Ambalse* độ ngày 18 Juillet sẽ tới Haiphong.

Tàu *Cordillère* đã khởi hành ở Marseille đi Đông-pháp, và Nhật-bản ngày 30 Juin.

Tàu *Commissaire Pierre Lecoq* sẽ tới Haiphong ngày 12 Août.

TRẢ TIỀN BẰNG TEM (timbres)

Trình các ngài duyệt b o rằng, phàm những số tiền quá hai hao (0$20) trở lên, thì xin gửi bằng mandats-postes); chữ đừng gửi bằng timbres.

Những số tiền trong hai hào mà trở bằng timbres xin gửi bằng tem già timbres-postes), từ thứ ... trở xuống, chớ dùng ... timbres quittances, ... timbres ... ou bonnets hay là timbres ... đem vào.

NHÀ TẮM VỆ SINH

48, Rue du Lac, Hanoi
(Phố Bờ-hồ, số nhà 45)

2098

KHÔNG

QUINQUINA CUSSAC

Rất bổ dùng cho những người ốm yếu.

BÁN TẠI

NHÀ

GUIONEAUD FRÈRES

ở Hanoi-Haiphong, và tất cả các cửa hàng bán lẻ ở các tỉnh.

2051

HIỆU BÁO-CHẾ VÀ LỤC-HỢP

CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI AN-NAM

Ed. MONTÈS

Quan Bào-chế hạng nhất, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 84

HÓA-HỌC CHẤT
và các thứ thuốc bào-chế

THUỐC ĐAU MẮT
hiệu BONNET-CARD, trị các thứ đau mắt

THUỐC SOLUTION R. của ông HOLLÉ để chữa a-phiện
SOLUTION R. HOLLÉ
2$ 50 một chai

Máy thử bán-hiện hay han :
Các thứ thuốc cước dùng lò xin để tiêm vào da như thuốc bổ CACODYLATE DE SOUDE
Thuốc tiêm gọi là 914, trị bệnh Giang-mai
nước ho ox SIROP PECTORAL dùng trị ho rất hay
Thuốc lao chỉ người lên tới độ được thôi

Thuốc lậu hiệu MONTÈS
thuốc nặng = 2 ống lọ 30 viên
thuốc thọt = 6 ống một hòa.
Chữa các chứng lậu: chứng kí nay hay có dùng thuốc bicchetts antiseptiques và thứ thuốc bicnatrocrésite vào đây hiệu thì chắc khỏi. Thuốc này đã chữa được số người phải bệnh khỏi.

Gouttes « METHARSINATE »
1 ; 00 một lọ
Trị những bệnh đau ba như: Kinh nguyệt không đều, hay là ra huyết trong âm-đạo, như sau khi sanh, ... thuốc này đều có thể trị được tất cả.

ĐỒ BUỘC THUỐC
ĐỒ DÙNG ĐỂ THÍ-NGHIỆM HÓA-HỌC

ĐỒ MỔ-SẺ
Ê nh ánh, để ánh thuốc-ánh
phim LUMIÈRE và JOUGL
và giấy ảnh, thuốc Citrate và thuốc Bromure
bán cuộn và bán theo âu

Bán cất và bán lẻ

« THUỐC DÊRÉ »
0 $ 90 một chai 1/4 litre
Trị bệnh giang mai rất hay có thuốc chữa 914 rồi thì nên uống thuốc này cho tiệt nọc! Đang thuốc khác rồi cũng nên phải uống thuốc này thì mấy chắc khỏi hẳn được! Thuốc này rất hay, nếu quí ai chẳng hại gì đến sự sinh sản, lại bổ ích cho người có thai.
Muốn dùng thuốc này trong một tháng thì nên mua mỗi chai lớn 1 litre, giá có 2 $ 00 mà thôi.

Hãy uống thuốc đi mau đi, c

BỆNH NGOÀI DA NHƯ LÁ :

Mụn, mẫn đỏ, nước tạo, ngứa, sưng huyết-quản, lở và các nốt mẩn khác vì bệnh giang-mai mà phải ra điều bí tại mọi cả. Vậy muốn chữa thì phải dùng một thứ thuốc thay m ươi mạnh. Thuốc thay mà thì không thuốc nào công hiệu bằng thuốc :

Dépuratif Richelet

Dù bệnh mới hay lâu, miễn là vì m n sinh ra, thì khỏi. Thuốc này lại chữa cả các chứng đau xương, thấp nữa.

Bán ở các hãng lục-hợp to

BẮC-LÀO thì 5 tuần khỏi — ECZÉMA thì 25 ngày là chắc

Cầu-tre — Tonkin

Nhà Bán đồ « TÂN TÂN » Hà nội, ở phố hàng Trống.
Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

NGÀY NÀO CŨNG CÓ XE THỔ CHẠY

Công-ty PHẠM-VĂN-PHI

ĐƯỜNG TIÊN LÝ ĐI CHỢ HIẾU
Ở Ga TIÊN LÝ chạy hết 6 giờ rưỡi sáng sẽ chuyển xe lần thứ nhất ở Bến-thủy và ở Vinh ra.
Ở CHỢ HIẾU Quí-khách đi xe lửa chiều đến ga TIÊN LÝ vừa kịp chuyến xe lửa về Vinh và Bến thủy.

Auto-Postale

ĐƯỜNG VINH VÀ BẾN THỦY
Ở VINH đi hết 6 giờ sáng đến Đông-hà vừa kịp chuyến xe lửa vào Huế.
Ở ĐÔNG HÀ ra hết 6 giờ sáng sau khi chuyến xe lửa thứ nhất ở Huế ra.

Công-Ty chúng tôi xin trình quí-khách biết rằng : kể từ tháng năm tháng 4 âng tây này, ngày nào chúng tôi cũng có xe chạy chở thư và hành-khách ở ga Yên Lý về Phố-Cát và Chợ-Quí ra ga Yên-Lý. Ở Phố-Cát có 3 chuyến chạy Hà Nội buổi sáng sớm mặt trời các quí-khách muốn hay ở đây đi lại có thể nhắn gửi xin cứ giao cho bến xe chờ, tính giá phải chăng.

Các quí-khách đi lại được tiện-lợi chúng tôi nên đi xe thơ thì được cẩn thận hơn nhưng, khi lấy vé cần có giấy kèo tiền đi vào xe khác. Muốn khỏi sự lầm lẫy, xin mỗi vị khách đến giấy tiếp trước cho bến ty. Hễ sai bến ty nhỏ được xin cứ giao xe ra đón hay là cho người nhà đi đón.

Đường Yên-Lý đi cho Hà-Nội thì đánh giấy thép ra PHẠM-VĂN-PHI Yên-Lý gare ; mà đường Vinh-Bến-Thủy thì đánh giấy thép cho PHẠM-VĂN-PHI Đông-hà gare 2072

SỞ TÀU TÂY ĐIẾC

Kể từ ngày mười bảy tháng bảy năm một nghìn chín trăm hai mươi hai tây
(Tức là ngày hai mươi ba tháng năm dư Annam)

HAIPHONG-NUI-NGOC		HAIPHONG-PHỐ-CAU-THƯƠNG		HAIPHONG-ĐẠP-CẦU		HAIPHONG-HONGAY		HAIPHONG-NAM-ĐỊNH	
Ghé các bến (Quảng-Yên - Hongay Vạn-Hoa - Tiên-Yên		Ghe các bến Tiên-Lưu - Đông-Triều Phả-Lại		Ghé các bến Yên-Lưu - Đông-Triều Phả-Lại		Ghé bến Quảng-yên		Ghé đủ các bến	
Đi	Về	Đi	Về	Đi	Về	Đi	Về	Đi	Về
Thứ hai — sáu	Thứ ba — Năm — Bảy	Thứ hai — Năm	Thứ ba — Sáu	Thứ tư — sáu	Thứ năm bảy	Chủ nhật Thứ ba — bảy	Chủ nhật Thứ ba — bảy	Thứ hai năm	Thứ ba sáu
Đúng trưa	*Sáng sớm*	*Sáu giờ tối*	*Sáng sớm*	*Sáu giờ tối*	*Sáng sớm*	*Đúng trưa*	*Năm giờ chiều*	*Ba giờ chiều*	*Sáu giờ sáng*
Nuc-Ngọc	Haiphong	Phù-lang-Thương	Haiphong	Đáp cầu	Haiphong	Hongay	Haiphong	Nam-Định	Haiphong
Thứ ba — năm bảy	Thứ tư — Sáu Chủ nhật	Thứ ba — Sáu	Thứ tư — Bảy	Thứ năm — bảy	Thứ sáu Chủ nhật	Thứ hai (matin) Thứ tư (soir)	Thứ ba (matin) Thứ năm (soir)	Thứ ba sáu	Thứ tư bảy
Mười một giờ sáng	*Sáng sớm*	*Năm giờ rưỡi chiều*	*Sáng sớm*	*Sáu giờ tối*	*Sáng sớm*	Chủ nhật (dîner)	hai (matin)	*Ba giờ chiều*	*Sáu giờ sáng*

3500

CÁO-BẠCH

Chúng tôi kính trình các quí khách biết rằng chúng tôi thuận bán chịu Phốt-phat (Phosphates) đến mùa tháng mười giặt rồi mới lấy tiền, song những các nhà tư sản mua thì phải đ ... chắc-cần để gửi ... làm tin như lệ: đã bán tiền ... Titres de propriété phiếu Quốc-trái (Titres d'Emprunt Français) phiếu Đông pháp công-thái (Titres d'Emprunt Indochinois) vân vân

Những giấy phiếu Quốc-trái, công-thái mà chúng tôi giữ để làm tin thì bao giờ cũng nộp lại cả chứ không các nhà buôn chịu đến ... khi mà đến hạn giả tiền mua chịu hàng rồi thì chẳng tôi giữ lấy các giấy mà lấy mà nếu đang khi chưa tới giữ các giấy mà lấy ra phiếu nào được mở trăng số tức của số lấy nấm trước về của người có phiếu đem cắt.

Những các lông đề cắt trong rồi nếu có những giấy phiếu lấy, có tức mua chịu được phốt-phát muốn biết cách thức mua chịu phốt-phát thế nào thì các hàng ấy cứ hỏi tại các tòa Công-sứ

Kính cáo
SOCIÉTÉ DES PHOSPHATES DU TONKIN.
133, Avenue Paul Doumer,
HAIPHONG.

2039

128

TÁI-SINH-DUYÊN

(Sự-tích Mạnh-lệ-quân)

NGUYỄN-BỈNH-MỤC *dịch thuật*

Nói xong, liền lên ngựa về nhà họ *Doãn*. Bấy giờ nàng *Vệ-đồng-nga* vẫn ở tại nhà họ *Doãn*, cùng trăng *Trường-sơn* và nàng *Lan-đài* rất là tương-đắc. Sáng hôm sau, bà Thái-hậu truyền đòi quan triều thừa-tướng *Lương-giám* và *Mạnh-sĩ-nguyên* vào cung mà phán bảo rằng :

— Nhờ hai tiên-sinh đến nhà *Hoàng-phủ* mà nói cho biết là ta muốn tuyển *Hoàng-phủ Trường-hoa* vào làm Chánh-cung hoàng-hậu, vậy nên chọn ngày lành tháng tốt, làm lễ tấn cung.

Hai vị đại-nhân vâng mệnh đi ngay. Khi đến nhà họ *Doãn*, cha con *Hoàng phủ-kính* vội-vàng ra nghênh tiếp. Hai vị đại-nhân đem lời Thái-hậu truyền dụ cho *Hoàng-phủ-kính* nghe và bảo rằng :

— Đại nhân nên sửa-soạn đồ trang-sức mai mai làm lễ tấn cung cho tiện việc, kẻo đến qua ngày mùng lễ e Lục-thần dự-họ cửa Thái-hậu, còn chọn được ngày nào thì chúng tôi lại xin đến thông báo trước.

Cha con *Hoàng-phủ-kính* mừng rỡ mà rằng :

— Tiện-sĩ ngày-dại, chỉ sợ không được ngồi cái ngôi Chánh-cung hoàng-hậu ấy, nay hai đại-nhân tới đây, không biết lấy gì mà tạ ơn.

Hai vị đại-thần chuyện trò bỏi lâu, rồi các từ lui về. *Hoàng phủ-kính* vào bà trong thuật chuyện cho *Doãn* phu-nhân nghe, cả nhà đều lấy làm mừng rỡ. *Hoàng-phủ-kính* sai nữ-tỳ vào báo cho *Hoàng-phủ Trường hoa* biết.

Bấy giờ *Hoàng-phủ Trường-hoa* đang nói chuyện với nàng *Vệ-đồng-nga* và nàng *Lan đài*, nữ-tỳ chạy vào thuật chuyện cho *Hoàng-phủ Trường-hoa* biết hai vị đại-thần đến vừa rồi là phụng-mệnh Thái-hậu tuyển tiềm-thư vào làm Chánh cung hoàng-hậu.

Nàng *Lan-đài* nghe xong cười mà bảo rằng :

— Nay đã lập làm Chánh-cung hoàng hậu thì chúng ta nên phải làm lễ triều bái mới được.

Nói xong, liền quì xuống sẩy mà thưa rằng :

— Thần-thiếp xin kính chúc Công hậu thiên tuế !

Hoàng-phủ Trường-hoa liệu đỡ mặt lên, rồi bai lạy cho đầy mà bảo rằng :

— Sao hiền-muội lại cứ làm trò như vậy ?

Vệ đồng-nga cũng cười mà bảo rằng :

— Trong đạo vua tôi, nên phải giữ lễ.

Sáng hôm sau vua *Thánh-tôn* ngự triều, truyền Hộ-bộ-quan trích tiền kho ra, để sửa-sang đình-thự cho *Hoàng-phủ-Kính* ở. Tòa Khâm-thiên-giám tâu xin để đến ngày 22 tháng 7 làm lễ nạp-sính, ngày 25 thì làm lễ tấn cung. Vua *Thánh-tôn* chuẩn tấu, lại truyền Lễ-bộ-quan sửa-soạn các đồ nghi-lễ để nghênh tiếp Chánh-cung hoàng-hậu.

Hoàng-môn-quan qui xuống tâu rằng :

— Quan Tả thừa-tướng là *Kỳ-thịnh-đức* có dâng biểu nói bị trọng-bệnh, xin thánh-thượng định liệu.

Vua *Thánh-tôn* cười mà phán bảo các quan triều-thần rằng :

— Thầm nghĩ quan Tả thừa-tướng họ *Kỳ* thờ trước đã giúp đức tiên-đế, có công khai-quốc, vậy nên trẫm không muốn cho ở chức. Nay đã nhiều tuổi, các bệnh về sắc 70 tuổi, nên như không để về hưu thì chẳng qua không bệnh thường sự già-yếu của bậc lão-thần hay sao !

Nói xong giáng chỉ gia tặng *Kỳ-thịnh-đức* làm chức Thái-sư cho được về hưu trí. Lại ban cho 5 vạn bạch-kim. Mỗi tháng hai kỳ sức vọng thì địa-phương-quan phải đến nhà thăm, rồi dâng biểu tâu cho thiên-tử biết.

Lễ-bộ-quan lại qui xuống mà tâu rằng :

— Muốn tấn bệ-hạ Quan Tả thừa-tướng họ *Kỳ* để về hưu-trí thì chức ấy, lại huyền-khuyết xin bệ-hạ tuyển cho một vị hiền-thần khác để thay vào.

Vua *Thánh-tôn* truyền cho quan triều thừa-tướng *Lương-giám* thiên sang làm tả thừa-tướng, lại gia phong cho Bình-bộ thượng-thư *Lý-minh-đường* lên làm chức Hữu thừa tướng.

Lý-minh-đường qui xuống mà tâu rằng :

— Muốn tấn bệ-hạ ! kẻ hạ thần không có tài đức gì. Vả lại còn trẻ tuổi, khi nào dám đứng đầu trăm quan. Huống chi bỏ vợ và con rể cùng làm thừa-tướng thì e thiên-hạ chê-nghị, kẻ hạ-thần không dám vâng mệnh.

Vua *Thánh-tôn* cười mà phán rằng :

— Các quan triều-thần, ai còn không biết nhà-ngươi vốn là người thanh-liêm, còn sự tài học, bà tất phải người nhiều tuổi mới được. Có như tài học của nhà-ngươi thì trong triều thật không ai kịp, nhà-ngươi đừng làm chức thổ-trọng, nhưng con rể phải nhường cho bổ vợ, nay trẫm để nhà-ngươi làm Hữu thừa-tướng, cũng đã thiệt lắm rồi, hà-tất lại còn từ-chối.

Bấy giờ *Lương-giám* và *Lý-minh-đường* bái-tạ-đi đều phải chỉ đầu vâng mệnh. Các quan triều-thần vẫn biết hai người là thanh-liêm chính trực cả, cho nên cũng đều kính phục. Vua *Thánh-tôn* cười mà bảo *Lý-minh-đường* rằng :

— Trẫm dây năm 20 tuổi lên làm vua, đã là trẻ lắm, nay nhà ngươi năm 18 tuổi làm thừa-tướng, thế mới thật là vua lỗi cùng bọn thiếu-niên.

Người nhà bọ *Lương* nghe tin bỏ vợ và con rể cũng làm thừa-tướng, đều mừng rỡ bội phần. Khi *Lý-minh-đường* vào trong phòng nàng *Tô-hoa* chúc mừng mà rằng :

— Tiểu-thư bây nhiêu tuổi đầu mà làm thừa-tướng thì thật từ xưa đến nay, cũng ít người có được như thế !

Lý-minh-đường nói :

— Đã đem thân ra sớm khôn là gặp vua sáo động vui ấy, cũng lại một trường xuân-mộng chớ chi ! Nhưng triều đình đãi em một cách long-trọng qua cũng khiến cho em khó đem cái-trang.

Các gia-trưởng nhà họ *Lương* đều khuyến bảo *Vinh-phát* rằng :

— Đại-nhân đã đỗ cao-quan như vậy, nhà-ngươi là dậy-tớ lấy chân, sao không kiếm với đại-nhân, xin lấy một người vợ đẹp, có sướng đời không ?

Vinh-phát nói :

— Tôi thấy những người trẻ tuổi lấy vợ, phần nhiều hao-tổn tinh-thần, vậy tôi quyết chí đến năm 30 tuổi mới lấy vợ.

Mọi người đều cười là kẻ ngu-dần chân thật, không hiểu mai đời ! Lại nói đến ngày nạp-sính, *Lương-giám* và *Mạnh-sĩ-nguyên* phụng mệnh đem các đồ chân bảo gấm vóc đưa đến nhà họ *Doãn*, cha con *Hoàng-phủ-kính* cùng *Doãn-thượng-khanh* đều ra nghênh-tiếp, bày tiệc khoản-đãi. Đến ngày 25 tháng 7, làm lễ tấn-cung, các quan triều thần đều đến nhà họ *Doãn* để chúc mừng.

Doãn phu-nhân đưa nàng *Trường-hoa* lên kiệu, rồi dặn rằng :

— Con nay được làm chánh-cung hoàng-hậu, nên phải nhớ 4 chữ : khiêm-cung khoan-nhu.

(Còn nữa)